

HOTĂRÎRE
cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare durabilă
a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008-2015)

nr.282 din 11.03.2008

Monitorul Oficial nr.57-60/362 din 21.03.2008

* * *

Abrogat: 10.06.2014

[Hotărîrea Guvernului nr.409 din 04.06.2014](#)

În scopul creării condițiilor favorabile pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroindustrial și integrarea economiei și a sectorului agroindustrial al Republicii Moldova în economia europeană, precum și al asigurării suficienței alimentare a țării și reducerii sărăciei, Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Strategia națională de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008-2015) (se anexează).

2. Ministerele, alte autorități administrative centrale și autoritățile administrației publice locale vor prezenta, anual, pînă la data de 31 martie, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare informația privind implementarea Strategiei în anul precedent anului de raportare.

Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare va totaliza această informație și va prezenta Guvernului, pînă la data de 1 mai, raportul anual privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008-2015).

3. Monitorizarea și coordonarea procesului de realizare a Strategiei naționale de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008-2015) se pune în sarcina Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare.

4. Se abrogă:

[Hotărîrea Guvernului nr.1199 din 17 octombrie 2006](#) "Cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a sectorului agroalimentar în perioada anilor 2006-2015" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, nr.170-173, art.1312);

[Hotărîrea Guvernului nr.569 din 21 mai 2007](#) "Pentru aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea și realizarea Strategiei de dezvoltare a sectorului agroalimentar în perioada anilor 2006-2015" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.74-77, art.604).

PRIM-MINISTRU

Vasile TARLEV

Contrasemnează:

Ministrul agriculturii și industriei alimentare

Anatolie Gorodenco

Ministrul economiei și comerțului

Igor Dodon

Ministrul finanțelor

Mihail Pop

Chișinău, 11 martie 2008.

Nr.282.

STRATEGIA NAȚIONALĂ de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008-2015)

INTRODUCERE

Strategia națională de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008-2015) (în continuare – Strategie) reprezintă un document de coordonare strategică la nivel național a principalelor acțiuni politice, economice și sociale privind dezvoltarea sectorului agroindustrial, făcînd referință la evaluări ale nivelului adaptării sectorului agroalimentar autohton la condițiile și mecanismele economiei de piață, direcțiile și instrumentele principale de modernizare ale sectorului agrar, rolul statului în dezvoltarea sectorului agroalimentar la etapa postprivatizațională, efectele economice scontate, precum și o descifrare a riscurilor de implementare a prezentei Strategii.

Obiectivele prezentei Strategii sînt în concordanță cu Regulamentul Comunității Europene nr.1698/2005, precum și cu Liniile directoare strategice ale Comunității Europene. Strategia include și un compartiment de politici social-economice ale statului, direcționate spre renașterea și dezvoltarea sectorului agroindustrial al republicii, în care sînt specificate scopurile și prioritățile de bază expuse în [Programul de activitate a Guvernului pe anii 2005-2009 “Modernizarea țării – bunăstarea poporului”](#), [Strategia de creștere economică și reducere a sărăciei \(SCERS\)](#), [Programul Național “Satul Moldovenesc”](#), [Planul de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană](#), precum și în Planul Național de Dezvoltare (2008-2011).

Prezenta Strategie confirmă angajarea Guvernului în integrarea economiei Republicii Moldova și a sectorului agroalimentar în economia europeană și, conform [Planului de Acțiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană](#), pregătirea pentru negocierile de aderare a statului la acest organism european, îndeplinirea condițiilor economice și instituționale pentru obținerea statutului de precandidat și susține monitorizarea angajărilor în comerțul agricol și politicile de suport al gospodăriilor, reieșind din statutul de membru al Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului (OMC).

Obiectivul General al prezentei Strategii constă în asigurarea creșterii durabile a sectorului agroindustrial, precum și o ameliorare consecventă a calității vieții în mediul rural, prin sporirea competitivității și productivității sectorului.

Necesitatea elaborării și implementării prezentei Strategii este condiționată de influența negativă a mai multor factori de ordin social și natural, ca:

- vulnerabilitatea excesivă a sectorului agrar față de condițiile naturale, manifestată prin micșorarea bruscă a roadelor în anii însoțiți de diferite calamități naturale;
- dezvoltarea lentă și instabilă a sectorului privat din agricultură cu o orientare insuficientă spre piață;
- simplificarea structurii de producție în sectorul agrar autohton, creșterea sporită a volumelor relative și absolute a produselor agroalimentare de import;
- deficiențe organizatorice și instituționale în sistemul de management agricol, precum și incapacitatea de autoadministrare eficientă a sectorului agrar privatizat.

Prezenta Strategie prevede realizarea **obiectivului general** prin următoarele acțiuni, mecanisme și instrumente:

- identificarea direcțiilor prioritare de modernizare, în baza argumentărilor științifice, economice, precum și a consultărilor publice;
- modernizarea sectorului agrar, în baza consolidării exploatațiilor agricole private;
- valorificarea componentei naționale a lanțului valoric, prin orientarea producției și a vânzărilor către produse primare și de procesare;
- susținerea cooperării și integrării producătorilor agricoli cu industria de prelucrare și sfera de comercializare, în cadrul structurilor asociative republicane și regionale;

promovarea unei politici de subvenționare bine argumentate și justificate, cu utilizarea mecanismelor clare și transparente de distribuire a subsidiilor;

suportul accesului producătorilor agricoli la sursele financiare;

intensificarea procesului de formare a capitalului uman calificat, precum și de pregătire a cadrelor de înalt nivel profesional;

asigurarea științifică a procesului de modernizare;

armonizarea cadrului legislativ autohton cu cel al UE;

implementarea legislației elaborate pentru acest sector, în scopul consolidării sistemului de control prin măsuri suplimentare menite să supravegheze organismele de inspecție și certificare, pentru creșterea calității produselor exportate;

promovarea și crearea unui sistem corespunzător de producție, procesare și marketing pentru produse agroalimentare ecologice și genetic nemodificate, menit să satisfacă cerințele piețelor interne și externe;

coordonarea acțiunilor, întreprinse în cadrul prezentei Strategii, cu alte documente naționale strategice;

evaluarea și managementul riscurilor de implementare a Strategiei;

monitorizarea și evaluarea procesului de implementare a Strategiei.

Fiind un document de planificare strategică de rang național, prezenta Strategie va fi implementată în baza programelor sectoriale, regionale și de altă natură, elaborate și realizate conform Planului de acțiuni.

I. SITUAȚIA ACTUALĂ A SECTORULUI AGROINDUSTRIAL ȘI ANALIZA SWOT

1.1. Rolul sectorului agroindustrial în economia țării și starea actuală a acestuia

Sectorul agrar ocupă un loc central în economia națională a țării – în anul 2006 cota agriculturii în PIB a constituit 15,1%, producția agriculturii și industriei de prelucrare asigurând circa 60% din veniturile de export. Suplimentar, sectorul agrar angajează peste 40% din populația economic activă, circa 75% din terenurile agricole aflându-se în proprietate privată. Astfel, există suficiente evidențe precum că, agricultura continuă să fie una din principalele activități economice și sursa de venit esențială pentru o bună parte din populația țării. Totodată, nivelul productivității și plata muncii în agricultură sînt considerabil mai joase decît în alte sectoare ale economiei naționale.

Sectorul agrar, din punct de vedere organizatoric, este prezentat de o multitudine de forme organizatorico-juridice, care, în linii mari, pot fi divizate în cîteva categorii:

întreprinderi agricole de tip corporativ sub formă de (i) cooperative de producere, (ii) societăți cu răspundere limitată (S.R.L.), (iii) societăți pe acțiuni (S.A.), întreprinderi de stat (Î.S.) și alte forme asociative de gospodărire, care gestionează circa 60% de exploatații agricole. Principalul scop al politicii agrare pentru această formă organizatorico-juridică îl constituie creșterea competitivității acestora, intensificarea producției, perfecționarea structurii de producere și majorarea potențialului de export;

gospodării casnice auxiliare ale locuitorilor satelor, gospodării individuale, precum și gospodării țărănești (de fermier). Politica agrară pentru acest grup va fi orientată spre îmbunătățirea și susținerea relațiilor cu procesatorii locali și întreprinderile comerciale, dezvoltarea asociațiilor de fermieri, pentru utilizarea comună a resurselor și sporirea capacității de marketing etc.;

întreprinderi de procesare. Pentru această categorie, strategia de bază trebuie să vizeze modernizarea producerii, certificarea internațională a calității, îmbunătățirea practicilor de management al business-ului, marketingul de export eficient, atragerea investițiilor străine directe și managementul în cadrul lanțului valoric, în scopul dezvoltării canalelor stabile de furnizare a materiei prime de calitate.

Actualmente, în Republica Moldova activează circa 1550 de întreprinderi corporative și peste 390 mii de gospodării individuale și țărănești (de fermier); numărul gospodăriilor casnice auxiliare constituind aproximativ 600 mii. Se constată o divizare pronunțată a muncii în cadrul structurilor organizatorice de producție agrară:

gospodăriile corporative sînt specializate preponderent în producția culturilor grăunțoase, florii-soarelui, sfeclei de zahăr, fructelor și viței de vie. Unele dintre acestea practicînd cultivarea tutunului și a

altor culturi tehnice;

sectorul individual (gospodării individuale, casnice auxiliare și țărănești (de fermier) este specializat în producerea cartofului, porumbului, legumelor, fructelor, viței de vie, altor culturi fitotehnice, inclusiv a celor furajere. Circa 40 la sută din terenuri sînt prelucrate de către acest sector, restul fiind gestionat de sectorul corporatist (întreprinderi de stat, societăți cu răspundere limitată, cooperative agricole de producție și societăți pe acțiuni).

Circa 60% din volumul total al producției agricole este asigurat de fermierii individuali și de loturile de pe lîngă casă ale populației; suplimentar, în cadrul sectorului individual sînt concentrate practic toate capacitățile de producție din sectorul zootehnic (cu excepția aviculturii).

Tranziția la proprietatea privată și efortul continuu de stabilire a modelelor de exploatații agricole mai mici și mai eficiente continuă să se confrunte cu dificultăți majore, cu precădere sub aspectul conectării producătorilor privați cu procesatorii și piețele externe. Totuși, în sector au existat numeroase intervenții de succes în perioada nominalizată, care au pus fundamentul viitorului progres, inclusiv bazele dezvoltării unei piețe funciare funcționale, extinderii serviciilor financiare rurale, apariției cooperativelor de întreprinzător, stabilirii unei infrastructuri naționale de furnizare a resurselor și de acordare a serviciilor pentru fermieri, precum și modernizării treptate a industriei de procesare.

În pofida acestor realizări, în ultimii cinci ani, volumul total al producției agricole a crescut doar cu 16%. În 2006 a fost înregistrată o reducere a acestui indicator cu 4,1% față de anul 2005, atingînd mai puțin de 60% din nivelul anului 1989. În plus, în anii 2005-2006, pentru prima dată în ultimii 10 ani, a fost înregistrată o creștere a nivelului sărăciei în rîndul populației rurale.

O mare parte a acestei instabilități poate fi trecută pe seama a două cauze directe – vulnerabilitatea la factorii climaterici și orientarea exagerată spre unele piețe de desfacere instabile. Pe de altă parte, aceste două circumstanțe sînt rezultatul unor deficiențe structurale existente la moment în mediul agrobusiness-ului.

1.2. Potențialul uman și aspectele sociale

Unul din rezultatele majore ale reformei agrare îl constituie apariția numărului impresionant de gospodării individuale de fermier, precum și a diverselor forme de întreprinderi agricole de tip corporativ. Efectul pozitiv al acestor schimbări constă în formarea mediului competitiv în sectorul agrar, care contribuie la identificarea celor mai eficienți producători și conduce la creșterea eficienței producerii agricole în întregime.

Totodată, pentru utilizarea deplină a potențialului competitivității este necesară o masă critică a populației, înzestrată cu spirit de antreprenor, cunoștințe și deprinderi de lucru în condițiile economiei de piață. Formarea acesteia în sectorul agrar al Moldovei decurge extrem de lent și poartă un caracter haotic. Majoritatea fermierilor individuali nu posedă un minimum necesar de cunoștințe în domeniile gestionării afacerilor și utilizării tehnologiilor moderne în procesul de producere. Managerii întreprinderilor agricole corporative, de asemenea, nu dispun de cunoștințe suficiente în domeniul administrării corporative, managementului financiar și marketingului. Activitatea lor este orientată, preponderent, spre realizarea unor indicatori cantitativi ai volumului de producție, fără a lua în considerare nevoile reale ale piețelor interne și externe, aspectul de calitate și diversitatea producției.

În localitățile rurale locuiesc peste jumătate din populația țării (59,0%), în sectorul agrar fiind antrenați 40,7% din totalul celor ocupați în cîmpul muncii. Acest lucru confirmă existența a suficiente resurse disponibile de forță de muncă pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii. Totodată, există o tendință pronunțată și stabilă de micșorare a numărului angajaților în sectorul agrar. Dacă la sfîrșitul perioadei de privatizare (anul 2000) statistica oficială a înregistrat în agricultură, silvicultură și cultura piscicolă – 766 mii de persoane ocupate, atunci în anul 2005 această cifră a constituit doar 537 mii persoane sau cu 229 mii mai puțin. Ritmul de diminuare a numărului de lucrători în sectorul agrar a constituit 5% anual. Studiile existente, precum și experiența altor state în curs de dezvoltare demonstrează că, *tendința identificată este de lungă durată și se va păstra în viitorul proxim*. Ca urmare, se formează piața dezvoltată de forță de muncă, care, actualmente, constituie în reflectarea oficială 18,3 mii persoane sau 2,2 % din numărul total al resurselor de muncă. Șomajul latent în rîndul populației economic active din spațiul rural – fenomen social caracteristic statelor agrare, este mult mai înalt în

perioada nesezonieră și atinge 30-33% din numărul total al resurselor forței de muncă disponibile în localități rurale.

De rînd cu veniturile relativ mici, șomajul latent de proporții provoacă și o migrare a locuitorilor de la sate, preponderent a persoanelor tinere, specialiștilor cu studii medii și superioare, spre orașele țării, precum și în afara acesteia. Drept urmare, întreprinzătorii agricoli tineri, care ar trebui să genereze inovații și să implementeze tehnologii și strategii moderne, lipsesc.

În lipsa lucrătorilor permanenți, bine calificați și capabili să însușească și să utilizeze tehnicile moderne de producție, majoritatea covârșitoare a întreprinderilor agricole, actualmente, practică agricultura simplificată de producere a grăunțoaselor, florii-soarelui, culturilor tehnice, parțial a fructelor și viței de vie. Astfel, se creează un cerc vicios, în cadrul căruia lipsa locurilor de muncă provoacă migrația populației rurale, limitînd întreprinzătorii rurali de a adopta procese cu o valoare adăugată mai înaltă.

1.3. Potențialul natural și condițiile de mediu

Resursele funciare

Fondul funciar, conform situației de la 1 ianuarie 2007, reprezenta 3384,6 mii ha, terenurile cu destinație agricolă constituind 1974,1 mii ha (58,3%), inclusiv terenuri arabile – 1651,4 mii ha (48,8%), plantații pomiviticele – 246,8 mii ha (7,3%), fînețe și pășuni – 15,3 mii ha (0,4%), alte terenuri – 60,6 mii ha (1,8%). Pe cap de locuitor revin cca 0,5 ha terenuri arabile și plantații pomiviticele, inclusiv 0,4 ha teren arabil. În proprietate privată se află 1681 mii ha (49,7% din suprafața totală a republicii), numărul deținătorilor funciari majorîndu-se de la 1845 în anul 1991 pînă la 1,870 mii în 2007. Cu toate acestea, cota extrem de mare a terenurilor agricole în structura fondului funciar, nu asigură un echilibru ecologic favorabil al ecosistemelor și favorizează intensificarea secetelor, degradarea solurilor și deșertificarea terenurilor.

Resursele agropedoclimatice

Pe teritoriul Republicii Moldova sînt evidențiate trei zone agropedoclimatice mari (de Nord, Centrală și de Sud), care, la rîndul lor, se divizează în subzone și etaje verticale.

Zona Moldovei de Nord, subzona Ia – cuprinde Podișul Moldovei de Nord (raioanele Ocnița, Briceni, Edineț și Donușeni). Solurile zonale principale sînt solurile cenușii, cernoziomurile luvice (argiloiluviale) și levigate cu textură preponderent argilo-lutoasă sau luto-argiloasă. În luncile rîurilor sînt răspîndite lăcoviștile nesărăturate. Relieful este slab fragmentat și reprezentat prin podișuri, dealuri joase și vîlcele largi, la altitudini cuprinse între 200-300 m. Suma temperaturilor active ($t^{\circ} > 10^{\circ}$) constituie 2750-2850°; valorile medii anuale ale precipitațiilor $P=550-630$ mm; evaporabilitatea potențială $E=650-700$ mm; valoarea coeficientului de umiditate $K=0,7-0,9$. Frecvența secetelor – o dată în zece ani. Solurile se caracterizează printr-o fertilitate înaltă și pot fi utilizate pentru următoarele culturi: livezi de măr, cartofi, legume la irigare, sfeclă de zahăr, floarea-soarelui, cereale, culturi leguminoase (soia) rapița etc.

Zona propriu-zisă a Moldovei de Nord (I) cuprinde Cîmpia Moldovei de Nord și Dealurile Prenistrului (raionul Rîșcani, parțial Glodeni, municipiul Bălți, raioanele Drochia, Sîngerei, Soroca, Florești, Șoldănești și Rezina). Solurile zonale principale sînt cernoziomurile tipice și cenușii (pe Dealurile Prenistrului, la altitudini mai mari de 290-300 m), cu textură preponderent argilo-lutoasă. Relieful accidentat conduce la formarea zonalității verticale a solurilor. Pe terasele rîurilor Nistru și Prut, situate la altitudini mai mici de 150 m sînt răspîndite și arii de cernoziomuri obișnuite cu textură luto-argiloasă sau lutoasă. Aceste terenuri sînt pretabile pentru utilizare, în primul rînd, la irigare.

Relieful Cîmpiei Moldovei de Nord este slab fragmentat (suprafețe netede sau puțin înclinate, terase, culmi domoale, depresiuni largi) la altitudini cuprinse între 100-200 m. Dealurile Prenistrului sînt moderat și puternic fragmentate la altitudini cuprinse între 100-350 m. Caracteristicile principale ale climatului sînt: suma $t^{\circ} > 10^{\circ}=2800-3000^{\circ}$; $P=550-600$ mm; $E=700-800$ mm; $K=0,65-0,70$, la altitudini de 200-350 m $K=0,70-0,80$. Frecvența secetelor – de două ori în zece ani.

Solurile zonei se caracterizează prin fertilitate înaltă și foarte înaltă și se recomandă pentru: sfecla de zahăr, legume la irigare, cereale, floarea-soarelui, culturi leguminoase (soia), livezi de măr, păr, nuci; pe terasele joase ale Nistrului și Prutului – pentru grădini irigate, plantații viticole și livezi de sîmburoase.

Factorii restrictivi principali ai capacității productive a solurilor pentru zona de Nord în întregime sînt: eroziunea, mocirlele de coasă, procesele de sărăturare a solurilor pe dealurile Ciuluc-Soloneț

(Sîngerei), dehumificarea, conținutul scăzut de fosfor mobil, compactarea secundară etc.

Zona Moldovei Centrale (II) se împarte, de asemenea, în două subzone. Totodată, pe teritoriul zonei se evidențiază pronunțat o etajare verticală a solurilor. La altitudini de pînă la 200 m predomină cernoziomurile obișnuite, între 200 și 300 m – cernoziomurile tipice și levigate, mai sus de 300 m – solurile cenușii și brune.

Subzona Codrilor (IIa) ocupă Podișul Moldovei Centrale (raioanele Ungheni, Nisporeni, Strășeni și Hîncești) la altitudini preponderent de 300-400 m. Solurile zonale sînt cenușii și brune. Relieful este puternic fragmentat. Caracteristicile climatului: suma $t^{\circ} > 10^{\circ} = 3000-3150^{\circ}$; $P = 550-600$ mm; $E = 800-820$ mm; $K = 0,7-0,8$. Fertilitatea solurilor subzonei este medie și redusă. Solurile se recomandă pentru utilizare, în primul rînd, la vii și livezi, pajiști și păduri. Subzona reprezintă o nișă ecologică extrem de favorabilă pentru cele mai prețioase soiuri de viță de vie, utilizate la fabricarea vinurilor fine de calitate superioară. Problema majoră – combaterea eroziunii în suprafață și adîncime prin efectuarea complexului necesar de măsuri agrotehnice, fitoameliorative și hidrotehnice.

Zona Moldovei Centrale propriu-zise sau subzona de stepă și silvo-stepă (II) ocupă periferiile colinare ale Podișului Moldovei Centrale și terasele largi ale rîurilor Nistru, Prut, Răut, Icheli, Bîc, Botna și Lapușnița, la altitudinea de 50-250 m (raioanele Glodeni – partea de sud-vest, Fălești, Ungheni, Nisporeni, Strășeni, Telenești, Orhei, Ialoveni, Dubăsari, Criuleni, Hîncești, Anenii Noi și Cimișlia – partea de nord. Solurile zonale principale sînt cernoziomurile obișnuite, uneori cernoziomurile tipice sau levigate (la altitudini mai mari de 200 m).

Caracteristicile climatului: suma $t^{\circ} > 10^{\circ} = 3000-3250^{\circ}$; $P = 500-550$ mm; $E = 800-850$ mm; $K = 0,60-0,70$. Solurile se caracterizează prin fertilitate bună și se utilizează pentru: plantații viticole, livezi, cereale, legume la irigare, culturi leguminoase etc. Din cauza climei mai aride nu se recomandă utilizarea terenurilor acestei zone sub cereale de primăvară, sfeclă de zahăr (mai la sud de raioanele Fălești, Telenești și Orhei), soia etc. Frecvența secetelor – de 2-3 ori în 10 ani.

Factori restrictivi ai fertilității solurilor în această zonă sînt: eroziunea, hidromorfismul de coastă, sărăturarea în lunci, gleizarea, compactarea primară și secundară, dehumificarea etc.

Zona de Sud (III) ocupă Cîmpia Moldovei de Sud și dealurile Tigheciului la altitudini de 50-250 m (raioanele Căușeni, Ștefan Vodă, Ceadr-Lunga, Taraclia, Leova, Cantemir, Cahul, Unitatea teritorială autonomă Găgăuzia (Gagauz-Yeri) și partea de sud a raionului Cimișlia). Solurile principale sînt cernoziomurile obișnuite, carbonatice și sudice. Relieful este moderat fragmentat. Suma $t^{\circ} > 10^{\circ} = 3100-3350^{\circ}$; $P = 450-550$ mm; $E = 850-900$ mm; $K = 0,5-0,6$. Este cea mai uscată și cea mai secetoasă zonă, agricultura necesitînd irigare. Frecvența secetelor – 3-4 ori în 10 ani. Solurile se caracterizează printr-o fertilitate bună și medie și se recomandă pentru soiuri prețioase de viță de vie de tipul Cabernet, Moldova și altele, cereale păioase de toamnă, livezi de sîmburoase, pajiști etc. Irigarea terenurilor reprezintă principala măsură pentru intensificarea agriculturii în această zonă.

Factorii restrictivi principali ai capacității productive a solurilor Zonei de Sud sînt: seceta, eroziunea, solonețizarea, salinizarea și compactarea, dehumificarea etc.

Resursele acvatice

Resursele de apă sînt reprezentate de apele de suprafață ale rîurilor, lacurilor și de apele subterane. Suprafața terenurilor acoperite de apă constituie 76214 ha, inclusiv iazuri – 36718 ha. Cele mai mari resurse de apă se află în rîurile transfrontiere – Nistru (circa 57%) și Prut (10%). Debitul anual total al Nistrului constituie 10,7 km³, iar al Prutului – 2,9 km³ de apă. Nemijlocit pe teritoriul republicii se formează 1,3 km³ de apă.

Resursele medii de apă în rîurile și bazinele de acumulare interioare constituie 18%, iar subterane – 15%. Unui locuitor îi revin circa 1500 m³ de apă pe an, adică de 3 ori mai puțin decît media europeană. În sudul țării se constată chiar un deficit de apă potabilă.

Resursele disponibile de apă constituie 7,2 km³ în mediu pe an, 6,3 km³ în anii secetoși și 4,5 km³ în anii foarte secetoși. Ținînd cont de divizarea proporțională a resurselor comune de apă cu Ucraina și România, resursele noastre de ape de suprafață renovabile nu depășesc 4,6 km³/an.

Sistemele de gospodărire a apelor asigură un grad de garanție a resurselor de apă de 75-95%, de aceea volumul garantat al resurselor disponibile de apă alcătuiește circa 3,1 km³/an. Aceste resurse

acoperă superficial volumul total al apelor utilizate. Pe lângă faptul că resursele acvatice sînt relativ limitate, o altă problemă este folosirea irațională a acestora.

Posibilitatea utilizării resurselor de apă depinde de starea lor de calitate. Apa rîurilor Nistru și Prut este calitativă și poate fi utilizată în diferite scopuri. Apa rîurilor, rîulețelor și iazurilor interne, ca regulă, este poluată, mineralizația ei depășește 1g/l și poate fi utilizată doar în scopuri tehnologice. Din rezervele de ape subterane doar 50% corespund cerințelor privind indicii de calitate. Așadar, pentru irigare sînt pretabile, în primul rînd, apele rîurilor transfrontaliere; apele rîurilor și bazinelor lăuntrice, putînd fi utilizate la irigare numai după aducerea acestora la condițiile care exclud salinizarea și solonețizarea solurilor.

Suprafața solurilor irigate în anii '90 constituia 308 mii ha. Pe aceste terenuri se cultivau culturi legumicole (cîte 0,8-1,2 mil.tone anual), furajere și cerealiere și se obțineau recolte programate. Drept urmare a fenomenelor economice și sociale, suprafața solurilor irigate s-a micșorat către anul 2005 pînă la 16 mii ha. În anul 2007 au fost irigate 34 mii ha. Actualmente, predomină irigația mică, cu utilizarea apelor rîurilor mici și lacurilor, de regulă, de calitate nesatisfăcătoare, cu un grad de mineralizare mai mare de 1 g/l. Ca rezultat, se manifestă salinizarea și solonețizarea solurilor.

Indicii principali de evaluare a pretabilității apei pentru irigare sînt următorii: gradul de mineralizare – mai mic de 1g/l; reacția (pH) – 6,5-8,3; conținutul de clor – mai mic de 3 mg/l; raportul de adsorbție a sodiului (SAR) – 1-3 unități; indicele magnezial (PMg) – mai mic de 50%; conținutul de sodă – mai mic de 1,0 mg.

1.4. Potențialul științific și de inovare

În complexul agroindustrial al Republicii Moldova, pe parcursul anilor 1950-1990, au fost create, odată cu dezvoltarea ramurilor sectorului, instituții de cercetare-dezvoltare ramurale ca parte indispensabilă a acestora. Instituțiile au fost concepute ca verigi de bază pentru asigurarea continuității implementării pe scară largă în producere a rezultatelor cercetărilor științifice atît pe teritoriul republicii, cît și în regiunile din fosta URSS, cu condiții pedoclimatice asemănătoare.

Schimbările în societate și redimensionarea întregii economii naționale, parcelarea excesivă a terenurilor agricole, desființarea multiplelor întreprinderi agricole cu capacități de absorbție a inovațiilor și potențialului tehnologic, care în majoritate erau parte componentă a unor sau altor asociații științifice de producție, au condus atît la necesitatea unei modernizări esențiale a instituțiilor de cercetare și a agenților economici din sectorul agroalimentar, legate de uzura fizică și morală a activelor din patrimoniul acestora, cît și la salvagardarea potențialului științific uman.

Astfel, de la începutul anilor 1990 pînă în anul 2001 s-a marcat o reducere considerabilă (cu 41,8%) a numărului de cercetători științifici angajați în instituțiile științifice agroalimentare, inclusiv a celor cu grade științifice – cu 43,5%, iar începînd cu anul 2001 această tendință se menține. Actualmente, în opt institute de cercetare (fără stațiuni și centre științifice de producere) sînt angajați cca 344 de cercetători științifici, dintre care 160 cercetători cu grade științifice, inclusiv 40 de doctori habilitați și 138 de doctori. Concomitent, se atestă și o îmbătrînire substanțială a colectivelor cercetătorilor din instituțiile respective, vîrsta medie a doctorilor habilitați fiind de 64,5 ani, cea a doctorilor în științe de 54,8, iar numărul de cercetători științifici de pînă la 35 ani constituie doar 59 de persoane.

Impact negativ asupra menținerii și dezvoltării potențialului științific uman din instituțiile științifice ale sectorului l-a avut și finanțarea insuficientă a programelor și temelor de cercetare executate la comanda de stat. O creștere neesențială a finanțării instituțiilor științifice a fost înregistrată după adoptarea [Codului cu privire la știință și inovare](#).

Salvagardarea și extinderea potențialului uman științifico-tehnologic, perfecționarea sistemului de management, de evaluare și finanțare a cercetării-inovării agroalimentare sînt considerate drept necesare, deoarece:

există un specific pronunțat creat de particularitățile pedoclimatice ale teritoriului, care impune obligatoriu cercetări științifice autohtone;

există necesitatea de a dezvolta și aplica capacități de evaluare, extensiune și transfer tehnologic al inovațiilor autohtone și celor străine.

1.5. Comerțul și competitivitatea exporturilor

Într-o economie relativ mică și deschisă, ca cea a Republicii Moldova, valorificarea beneficiilor comerțului agricol poate fi una din căile posibile spre o creștere economică semnificativă, majorare a veniturilor populației și reducere consecventă a sărăciei. Ținând cont de faptul că, piața locală este relativ mică și are o capacitate de absorbție limitată, în viitorul apropiat agricultura va continua să fie sursa esențială a exporturilor moldovenești, iar creșterea exporturilor producției agricole va avea potențialul de a produce un impact pozitiv asupra consumului și veniturilor pe termen mediu și lung. La rândul său, aceasta va servi drept stimulent major economiei nonagricole din mediul rural. Totuși, creșterea exporturilor va depinde de capacitatea Republicii Moldova de a exploata intensiv avantajele sale comparative și de a le conecta rapid la sistemul comercial internațional.

Exploatarea deplină a avantajelor agricole ce au apărut în urma privatizării, restructurării gospodăriilor agricole și tranziției spre o economie de piață, este cheia unei creșteri semnificative în sector, majorând astfel veniturile rurale și creînd mai multe oportunități în zonele rurale. Republica Moldova este înzestrată cu avantaje internaționale vizibile în producerea culturilor de valoare înaltă, cum ar fi fructele și legumele, care sînt consumatoare de forță de muncă, cu o probabilitate mare de a fi cultivate de gospodării individuale de mărimi mai mici. Totodată, Moldova are mai puține avantaje comparative în producerea unor culturi convenționale, precum floarea-soarelui și grîul, care consumă mai puțină forță de muncă, însă solicită o suprafață de teren mai mare și echipament. Aceste culturi sînt cultivate de gospodării mai mari datorită unei marje joase de profit. Însă, în prezent, Moldova se confruntă cu impedimente semnificative în vederea realizării acestor avantaje în domeniul culturilor horticole.

Unul din motivele incapacității Republicii Moldova de a-și realiza avantajele sale comparative sînt piețele agricole subdezvoltate și distorsionate, ce constituie o barieră majoră în calea comerțului și reduc veniturile rezultate din activitățile producătorilor agricoli. Prețurile locale de care beneficiază producătorii agricoli sînt cu mult mai scăzute decît cele internaționale, iar acest fapt afectează rentabilitatea agriculturii (care în prezent este cea mai puțin preferabilă din toate sectoarele economiei). Astfel, în urma distorsiunilor politicilor, imperfecțiunilor și ineficiențelor piețelor, au loc transferuri importante de profit de la fermieri spre alți subiecți ai rețelei comerciale.

Prin efect cumulativ, aceste distorsiuni reduc veniturile agricole, condiționînd o insuficiență de capital circulant și lipsa noilor investiții, care, la rândul lor, cauzează reducerea productivității și o calitate proastă a produselor necompetitive pe piețele de export, fapt ce limitează și mai mult veniturile. Aceste carențe pot fi regăsite în performanța joasă a gospodăriilor agricole mari, însă pot fi extinse și asupra întregului sector. Concomitent, din cauza veniturilor joase, sectorul agricol beneficiază de circa 5 procente din investițiile totale (2003), în timp ce contribuția agriculturii la PIB este de cîteva ori mai mare.

O constatare indiscutabilă rezidă în faptul că, insuficiența resurselor financiare proprii a majorității producătorilor agricoli este determinată de competitivitatea redusă a producției acestora atît pe piața internă, cît și pe piețele externe. Situația este agravată și de ritmurile lente de modernizare a întreprinderilor din industria de prelucrare. Majoritatea fabricilor de conserve sînt utilizate cu echipament învechit și produc o producție care, în cea mai mare parte, nu corespunde cerințelor pieței europene. Condițiile respective creează un cerc vicios de subdezvoltare – calitatea joasă a produselor determină prețuri scăzute de vînzare și oportunități limitate pe piață, în același timp, veniturile joase din vînzări împiedică procesul de modernizare și eforturile de îmbunătățire a calității.

Astfel, starea financiară a majorității întreprinderilor de prelucrare nu le permite să crediteze permanent întreprinderile agricole din contul viitoarei recolte. În țară, practic lipsesc sistemele integrate pe verticală, care reunesc, în baze economice, furnizorii de resurse, producătorii agricoli și procesatorii produselor agricole. Suplimentar, sînt insuficiente pîrghii de marketing viabile, de lungă durată și reciproc benefice, care ar conecta producătorii, procesatorii, comercializatorii și consumatorii. O mare parte a marketingului de produse în stare proaspătă și procesată este realizată în mod ad-hoc, deoarece este inițial produsă fără careva calcule și raționamente economice și de marketing (principiul “produce și se va cumpăra”).

Antreprenorii și fermierii moderni, care percep necesitatea investițiilor în agricultura de valoare înaltă și atingerii unei calități mai înalte pentru produsele lor, în multe cazuri nu dispun de informații cu

privire la standarde, cumpărători, prețuri pe piață și mecanisme contractuale. Deoarece comercianții și procesatorii locali, de regulă, nu operează din timp cu contracte de furnizare pentru bunurile lor și în mod cronic duc lipsă de capital, fermierii care aprovizionează acele întreprinderi cu materie primă, de asemenea, nu beneficiază de contracte pe termen lung, de credite de producere sau de asistență tehnică din partea întreprinderilor. Această situație accentuează atmosfera de neîncredere dintre producători și cumpărători și continuă să creeze neregularități în procesul de furnizare a materiei prime, astfel încât fermierii tind să diversifice în fiecare an culturile și clienții.

Piața serviciilor de logistică încă se află la etapa incipientă de dezvoltare și deocamdată nu corespunde cerințelor comerțului modern. Nici un transportator de talie europeană nu activează în Moldova, din cauza mărimii mici a pieței, procedurilor administrative imprevizibile și altor factori negativi. Costurile logistice excesive reprezintă un factor negativ de amploare pentru competitivitatea exporturilor agricole moldovenești.

Printre alte deficiențe majore ale infrastructurii din Moldova ce afectează negativ piețele este calitatea proastă a drumurilor și lipsa depozitelor, încăperilor frigorifice moderne și pentru vânzări angro.

În mod paradoxal, cele mai sigure piețe pentru producția fermierilor sînt piețele culturilor de valoare joasă, precum cerealele spicoase, porumbul și floarea-soarelui – culturi tradiționale, de regulă modeste la capitoul investiții, care necesită cheltuieli minime pentru semințe, mijloace de protecție a plantelor și îngrijiri. Piețele relativ stabile, cunoștințele tradiționale privind tehnicile de cultivare și costul mic al investițiilor determină mulți fermieri din Moldova să cultive în continuare aceste culturi, în pofida profiturilor tot mai mici pe care acestea le generează.

1.6. Analiza SWOT a Sectorului Agroindustrial

Producția agricolă	
<u>Puncte forte</u>	<u>Oportunități</u>
<p>Producerea culturilor de valoare înaltă, în special a fructelor și legumelor, oferă cele mai înalte profituri și deci prezintă un potențial important pentru sporirea veniturilor agricultorilor.</p> <p>Productivitatea muncii (PAB pe angajat) în agricultură a crescut în ultimii ani datorită refluxului forței de muncă din agricultură în alte sectoare ale economiei naționale (în special în sectoarele de servicii), precum și în afara țării.</p> <p>Piețele conexe sectorului agricol – piața funciară, piața mijloacelor de producție, piața produselor agricole, piața financiară – funcționează și sînt în proces de dezvoltare continuă.</p> <p>Dezvoltarea instituțională a sectorului asociativ, serviciilor de extensiune și instruire în domeniul afacerilor agricole reprezintă factori importanți ce susțin dezvoltarea sectorului agricol.</p>	<p>În prezent, sectorul agricol al Republicii Moldova reprezintă un potențial major, dar, în mare măsură, neexplorat și neutilizat. Eforturile depuse în vederea sporirii competitivității produselor agricole moldovenești vor conduce la transformarea agriculturii Moldovei într-un business înalt productiv și profitabil.</p> <p>Proximitatea țărilor înalt dezvoltate și directă vecinătate cu UE permit transferul relativ rapid al tehnologiilor avansate (semințe, material săditor, fertilizanți, mașini și echipament etc.) care sporesc productivitatea sectorului. Facilitarea de către stat a acestui transfer este o precondiție.</p> <p>Concentrarea resurselor funciare în gestiunea celor mai eficienți utilizatori va crea noi oportunități în sectorul agricol.</p> <p>Modernizarea sistemului autohton de management al calității, de inofensivitate a produselor alimentare și sănătate a plantelor și animalelor este absolut necesară pentru păstrarea accesului pe piețele CSI și obținerea accesului pe piețe noi, în special piețele UE.</p> <p>Îmbunătățirea climatului de afaceri și investițional ar permite sporirea investițiilor în sector atât locale, cât și străine, care ar spori competitivitatea și inovația prin transfer de <i>know-how</i>, crearea de noi calificări cerute de piață, modernizarea infrastructurii de piață și de irigare, precum și implementarea standardelor de calitate.</p> <p>Sporirea atractivității zonelor rurale prin dezvoltarea infrastructurii de drumuri și celei sociale va impulsiona</p>

	migrațiunea afacerilor în spațiul rural și, respectiv, crearea noilor locuri de muncă în afara sectorului agricol.
Puncte slabe	Pericole
<p>Agricultura a înregistrat o creștere lentă și instabilă în ultimii 7 ani (2000-2006), Produsul Agricol Brut (PAB) crescînd cu mai puțin de 10% în această perioadă.</p> <p>Roada la hectar este joasă în comparație cu țările din regiune și variază puternic pe an ce trece, ceea ce atestă lipsa mecanismelor de atenuare a riscurilor în agricultură.</p> <p>Țara este vulnerabilă la un șir de riscuri cu impact negativ asupra veniturilor rurale, inclusiv eroziuni, alunecări de teren, secete, ploi torențiale, grindină, înghețuri, inundații și cutremure.</p> <p>Structura de producere curentă reflectă caracterul de subzistență al agriculturii Moldovei.</p> <p>Sectorul vegetal este dominat de culturile de valoare joasă, iar producerea culturilor de valoare înaltă s-a redus din cauza costurilor relativ înalte de producție și lipsei cronice de mijloace bănești.</p> <p>Nivelul de producere jos și promovarea insuficientă a produselor ecologice, care reprezintă produse de valoare înaltă cu cerere sporită pe piețele externe, în special cele înalt dezvoltate.</p> <p>Fragmentarea înaltă a circa 50% din terenurile agricole private se răsfrînge negativ asupra performanței sectorului.</p> <p>Eficiența actuală scăzută a agriculturii derivă din legătura slabă cu piețele și nivelul scăzut de competitivitate al produselor agricole.</p> <p>Finanțarea, inclusiv remunerarea muncii în instituțiile științifice din sector este insuficientă, iar baza tehnico-materială experimentală – depășită.</p> <p>Infrastructura de piață modernă este subdezvoltată în Moldova. Există o necesitate acută de capacități sporite de depozitare, puncte de colectare, echipamente de răcire în câmp, case de ambalare.</p> <p>Deficiențele în funcționarea piețelor conexe sectorului agricol împiedică dezvoltarea acestuia.</p> <p>Cota agriculturii în investițiile în capital fix este joasă și în descreștere.</p> <p>Exodul populației în afară țării conduce la depopularea satelor, îmbătrînirea rapidă a populației rurale și creează probleme sociale acute.</p>	<p>Îmbunătățirea productivității în agricultură este condiționată de depășirea a două constrîngeri majore: viile și livezile îmbătrînite și infrastructura de irigare învechită și uzată.</p> <p>Eșecul agriculturii primare de a atinge coordonarea pe verticală, stabilind legături puternice cu celelalte verigi ale lanțului valoric – retailerii, prelucrătorii, exportatorii, alți intermediari – va împiedica dezvoltarea sectorului.</p> <p>Progresul lent de tranziție de la sistemul de standarde bazat pe GOST-uri la unul bazat pe standardele internaționale tergiversează pătrunderea produselor moldovenești pe piețele de valoare înaltă.</p> <p>Agricultura va rămîne în continuare evitată de către investitorii străini, dacă nu au loc îmbunătățiri ale climatului de afaceri și investițional, inclusiv revizuirea restricției cu privire la deținerea în proprietate a terenurilor agricole de către companiile cu capital străin.</p> <p>Posibilele cataclisme naturale, cum este seceta, inundațiile, grindina etc.</p> <p>Lipsa unei strategii naționale intersectoriale de pregătire pentru producerea riscurilor și reducerea impactului acestora.</p> <p>Este posibilă dispariția totală a unor școli științifice autohtone în domeniul selecției și ameliorării culturilor agricole</p> <p>Practicile agricole ce nu țin cont de posibilele efecte negative asupra solului, mediului și biodiversității reprezintă un pericol pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii.</p>
Industria de prelucrare	
Puncte forte	Oportunități
<p>Agricultura este susținută de industria de prelucrare agricolă (IPA) care contribuie cu 7-8% în PIB, angajează circa 5% din forța de muncă și produce majoritatea exporturilor agroalimentare.</p>	<p>Industria de prelucrare agricolă orientată spre export este mult mai avansată în dezvoltare în comparație cu sectorul agricol primar, și are oportunități excelente de a-și extinde prezența pe piețele-țintă dacă sînt asigurați pilonii de</p>

<p>Industria de prelucrare agricolă este în creștere din 2000 cu rate anuale de sporire impresionante, de circa 12-15%.</p> <p>Exporturile agroalimentare constituie 50-60% din totalul exporturilor țării, confirmând astfel dominanța sectorului agroindustrial în economia țării. Produsele cele mai exportate sînt vinurile și băuturile tari, precum și fructele și legumele proaspete și prelucrate.</p> <p>Moldova se poziționează în topul primelor 10 țări din lume specializate în exportul de vinuri și produse din fructe și legume și nuci.</p>	<p>bază: materia primă, reechiparea tehnică și tehnologică, forța de muncă calificată și dezvoltarea noilor produse cu cerere sporită pe piață.</p> <p>Procesatorii pot servi drept element dinamic major – necesar sectorului agricol prin transmiterea semnalelor de piață de la consumator la producător. Aceștia, le pot oferi producătorilor agricoli tehnologii agricole moderne și stimulente financiare pentru onorarea cerințelor contractuale, jucînd astfel rolul de forță motrice în asigurarea coordonării pe verticală a lanțului valoric.</p> <p>Pentru atingerea unei creșteri stabile a exporturilor agroalimentare, este necesară diversificarea produselor și piețelor, precum și accesarea piețelor de valoare înaltă.</p> <p>Atragerea investițiilor străine directe în sectorul agroindustrial trebuie să fie o prioritate a Guvernului, deoarece reprezintă „cheia” spre toate oportunitățile indicate mai sus.</p>
Puncte slabe	Pericole
<p>Creșterea IPA a încetinit în 2004 (ajungînd la doar 5%), iar în 2006 a marcat o tendință negativă, din cauza crizei sectorului vinicol.</p> <p>Criza sectorului vinicol a demonstrat vulnerabilitatea față de o singură piață și lipsa de durabilitate a creșterii anterioare a sectorului.</p> <p>Întreprinderile de prelucrare agricole, în special cele mici și mijlocii, se confruntă cu constrîngeri dificile în multe domenii, inclusiv tehnologic, financiar, logistic și de marketing.</p> <p>Insuficiența forței de muncă înalt calificate sugerează lacune ale sistemului de învățămînt neracordat la necesitățile sectorului real de producere.</p> <p>Exporturile agroalimentare cresc mult mai încet decît importurile agroalimentare, acesta fiind un semnal că industria alimentară autohtonă satisface tot mai puțin cerințele crescînde ale consumatorilor locali.</p> <p>Produsele agroalimentare exportate se află preponderent în segmentul de jos al piețelor-țintă.</p> <p>Ponderea industriei de prelucrare agricolă în investițiile cu capital fix este în scădere accelerată, reducîndu-se de la 21% în 2003 la 8% în 2006.</p>	<p>Performanța industriei de prelucrare agricolă depinde, în mare măsură, de modernizarea agriculturii primare și stabilirea parteneriatelor stabile și de lungă durată cu furnizorii de materie primă.</p> <p>Pe parcursul ultimului deceniu a devenit clar că comerțul cu partenerii din CSI nu este complet transparent și nu garantează piețe stabile de export.</p> <p>Produsele agroalimentare moldovenești riscă să rămîină în afara piețelor internaționale (inclusiv celor tradiționale) dacă nu se conformează la cerințele crescînde ale piețelor externe.</p> <p>Eșecul de a ajusta curriculumul universităților și școlilor profesionale la necesitățile sectorului real în vederea pregătirii cadrelor înalt calificate va avea un efect tot mai distructiv asupra sectorului privat.</p>

II. OBIECTIVELE STRATEGICE DE DEZVOLTARE DURABILĂ ALE SECTORULUI AGROINDUSTRIAL

2.1. Asigurarea suficienței alimentare a țării

În pofida faptului că, actualmente, suficiența alimentară a Republicii Moldova nu este amenințată, fiind influențată doar ocazional de factorii negativi, totuși aceasta poate fi subminată puternic într-o perioadă relativ scurtă de timp. Neadmiterea scenariilor de acest gen este un motiv de a considera suficiența alimentară a țării drept una din prioritățile integrate ale Strategiei.

De facto, aceasta poate fi asigurată, inclusiv prin fabricarea unor produse alimentare suficiente și nutritive pentru toate categoriile de populație, garantînd o viață sănătoasă și o capacitate productivă de

muncă.

Prin urmare, în scopul analizării și neutralizării balanței comerciale deficiente a produselor agroalimentare, Strategia propune a cerceta și analiza:

care din grupele de produse de import pot fi înlocuite de producția locală competitivă;

exportul căror grupe de produse agroalimentare poate fi intensificat în prezent sau în perspectivă;

ce fel de asistență este necesară din partea statului pentru sporirea calității, creșterea volumelor de prelucrare, dezvoltarea marketingului etc.

Totodată, schimbarea climei poate afecta asigurarea alimentară prin eroziune, secetă și inundații, rezultând în reducerea sau căderea dramatică a producției agricole, inclusiv în urma calamităților naturale. În acest scop, se impune necesitatea măririi sistemului de rezervoare, reabilitarea digurilor în zonele cu pericol de inundații, o irigare mai eficientă, implementarea agrosistemelor în vederea sporirii rezistenței la eroziune, îmbunătățirea calității solului, identificarea soiurilor de plante adaptate la condițiile Republicii Moldova (temperaturi înalte și umiditate scăzută).

2.2. Adaptarea standardelor la cele ale UE și asigurarea inofensivității alimentare

Actualmente, cadrul legislativ ce reglementează dezvoltarea sectorului agroalimentar deocamdată nu este adaptat la cerințele Uniunii Europene. Armonizarea cadrului legislativ în activitatea agricolă, în particular, și dezvoltarea sectorului agroalimentar cu cel al Uniunii Europene, în general, sînt catalogate drept o necesitate vitală.

Realizarea acestui obiectiv prevede:

revizuirea cadrului legislativ-normativ cu abrogarea, modificarea și adoptarea actelor respective ce nu sînt armonizate cu cele europene (ghilotina II);

elaborarea reglementărilor tehnice în domeniul agroalimentar;

perfectarea și aprobarea normelor sanitare și fitosanitare;

crearea, dotarea, desemnarea sistemelor de laboratoare de încercări pentru evaluarea conformității produselor alimentare destinate pieței interne și exportului comunitar, precum și racordarea acestora la standardele și normele europene;

elaborarea standardelor naționale pentru domeniul agroalimentar în baza standardelor Comisiei Codex Alimentarius.

În calitate de direcții primordiale de asigurare a inofensivității ecologice a sectorului agroalimentar, prezenta Strategie prevede:

perfectiunea legislației în vederea apropierii de normele europene privind controlul fitosanitar și controlul reziduurilor de pesticide, și anume:

elaborarea strategiei fitosanitare privind protecția plantelor, prevenirea introducerii și diseminării pe teritoriul țării a organismelor nocive, în concordanță cu legislația comunitară, și implementarea acesteia;

elaborarea și aplicarea normelor privind principiile de carantină a plantelor în legătură cu comerțul internațional (cerințele Acordului Organizației Mondiale a Comerțului privind aplicarea măsurilor sanitare și fitosanitare (SPS));

elaborarea și aplicarea instrucțiunilor privind analiza riscului fitosanitar, normelor privind programele de eradicare a dăunătorilor, normelor privind analiza riscurilor exercitate în cazul dăunătorilor puși sub carantină, inclusiv analiza riscurilor ecologice, normelor privind utilizarea măsurilor integrate în cadrul unei abordări sistemice pentru administrarea riscului fitosanitar, a regulamentului privind sistemul de reglementare fitosanitară a importului;

perfectiunea și implementarea cadrului legislativ cu privire la reglementarea circulației pe piață a produselor de uz fitosanitar, a plantelor și produselor vegetale;

consolidarea organelor administrative de stat responsabile de asigurarea realizării politicii statului în domeniul protecției plantelor și carantinei fitosanitare;

asigurarea cu echipament necesar și metode adecvate de analiză (reziduuri de pesticide /substanțe contaminante) a laboratoarelor naționale, precum și acreditarea acestora în conformitate cu cerințele Uniunii Europene.

O atenție deosebită va fi acordată reglementării conținutului de reziduuri, pesticide și alte elemente toxice în produsele agroalimentare, inclusiv produsele de origine animală, fiind ultima (înainte de consum

final) etapă de control al calității produselor consumabile.

2.3. Sporirea competitivității sectorului agroindustrial

Îmbunătățirea competitivității gospodăriilor agricole și întreprinderilor de prelucrare din industria alimentară va fi realizată prin implementarea a trei obiective specifice:

A. Îmbunătățirea competențelor producătorilor agricoli și persoanelor care își desfășoară activitatea în sectorul agroalimentar, în vederea asigurării unui management mai eficient al exploatațiilor agricole

Nivelul actual scăzut al calificării necesită îmbunătățirea și intensificarea pregătirii profesionale, a serviciilor de consultanță, precum și a acțiunilor de informare permanentă. Pentru generarea unei creșteri durabile în sectorul agricol, Guvernul va întreprinde măsuri în scopul asigurării accesului populației din spațiul rural la informație, consultanță și programe de instruire, prin fortificarea capacităților și extinderea rețelei de dezvoltare rurală. Aceasta va permite tuturor beneficiarilor să-și consolideze sau să diversifice afacerile, astfel încât produsul final să devină competitiv pentru piața autohtonă și cea de export. Astfel, profitabilitatea afacerilor va spori semnificativ, iar creșterea economică va contribui la reducerea nivelului de sărăcie din spațiul rural.

Suplimentar, aceste acțiuni vor permite producătorilor agricoli să-și îmbunătățească managementul general al exploatațiilor agricole, în vederea atingerii performanței, cu impact asupra ameliorării rezultatelor acestor exploatații, precum și în vederea identificării cerințelor de respectare a standardelor comunitare și a ecocondiționalității.

Măsurile pentru îmbunătățirea competențelor producătorilor agricoli și persoanelor încadrate în industria alimentară sînt o componentă integrantă a implementării eficiente a măsurilor de adaptare structurală a agriculturii (încadrarea tinerilor fermieri, înființarea și funcționarea administrativă a grupurilor de producători), precum și a măsurilor de modernizare a exploatațiilor agricole și de creștere a valorii adăugate a produselor agricole. Totodată, serviciile de consultanță socio-economică vor susține producătorii în adaptarea mai eficientă la transformările necesare, vor contribui la promovarea unui management durabil al exploatațiilor agricole și la conservarea resurselor naturale, în conformitate cu strategiile de piață (inclusiv agricultura ecologică).

Acțiunile de formare, informare și difuzare a cunoștințelor vor fi îndreptate și către producerea și utilizarea energiei regenerabile, care reprezintă o oportunitate pentru agricultură și silvicultură.

B. Îmbunătățirea competitivității gospodăriilor agricole

Realizarea acestui obiectiv are menirea de a promova investițiile, prin prisma realizării progresului tehnico-științific, reducerii costurilor de producție, raționalizării proceselor productive, dar și prin intermediul respectării standardelor UE și altor standarde semnificative necesare în vederea sporirii competitivității produselor moldovenești.

O infrastructură modernizată va atrage investiții, acestea devenind mai profitabile. De asemenea, sectorul agricol necesită o infrastructură nouă și modernizată, adaptată noilor structuri de proprietate. Acest lucru se poate realiza prin acordarea de sprijin pentru îmbunătățirea accesibilității la exploatațiile agricole, precum și prin facilitarea accesului la surse de energie și apă.

C. Modernizarea și modificarea sectoarelor de procesare și comercializare a produselor agricole

Dezvoltarea lanțului procesare-comercializare pentru produsele agricole trebuie să aibă la bază principiul relației cerere-ofertă, precum și să țină cont de puterea de cumpărare a populației. Pornind de la experiența anterioară, trebuie încurajate investițiile în întreprinderile de procesare mici și mijlocii din mediul rural. Ținînd cont de situația națională, investițiile pentru procesarea și marketingul produselor agroalimentare vor avea drept obiectiv final creșterea valorii produselor, respectarea condițiilor de calitate și de siguranță alimentară, precum și satisfacerea cerințelor de piață. În acest sens, procesarea alimentară este un instrument complementar activităților agricole ale populației rurale. Pe lîngă creșterea veniturilor întreprinzătorilor, aceste activități vor genera, totodată, și noi locuri de muncă. Înființarea grupurilor de producători va permite o ofertă de produse de o calitate ridicată, în cantități adecvate și în timp util pentru unitățile de procesare și comercializare.

Un obiectiv intermediar rezidă familiarizarea unităților din industria alimentară cu principiile

generale de calitate (implementarea GMP, GHP, HACCP etc.), precum și elaborarea de către unitățile de producere a planurilor proprii de modernizare și restructurare, în vederea alinierii la cerințele și principiile comunitare. Acest obiectiv presupune:

susținerea creării unui sistem de întreprinderi mici și mijlocii de procesare, păstrare și ambalare a produselor agroalimentare;

stabilirea unor standarde de calitate în conformitate cu cerințele pieței internaționale;

modernizarea și dotarea întreprinderilor existente cu utilaj performant – generator de calitate, competitivitate și inofensivitate a produselor;

reutilizarea întreprinderilor pentru o ulterioară acreditare de către structurile UE;

fondarea asociațiilor de producători și consiliilor pe filiera de produs;

extinderea exportului de mărfuri și servicii, cu precădere, pe piețele UE.

2.4. Sporirea continuă a calității vieții populației în mediul rural

Modernizarea și competitivitatea sectorului agricol vor avea unele consecințe specifice asupra dinamicilor sociale din mediul rural, întrucât creșterea productivității și competitivității agricole presupun un transfer substanțial de forță de muncă din activitatea agricolă către cea nonagricolă. Prin urmare, politica în acest domeniu va fi orientată, în speță, spre dezvoltarea atractivității economice în vederea stabilizării locurilor de muncă existente și crearea unor noi, precum și spre ameliorarea standardelor de viață în zona rurală. Construcția și modernizarea unei infrastructuri adecvate sînt esențiale atît pentru progresul economic și social al zonelor rurale, cît și pentru o dezvoltare regională echilibrată.

Existența unei infrastructuri moderne este deosebit de importantă pentru intrarea zonelor rurale într-o competiție directă cu mediul urban, în scopul atragerii și menținerii investițiilor. De asemenea, o infrastructură modernă va contribui la transformarea zonelor rurale în zone atractive pentru locuit și desfășurarea activităților lucrative.

Principala cale de a spori calitatea vieții populației în zonele rurale se va desfășura prin intermediul programelor de dezvoltare rurală, direcționate către diversificarea oportunităților de angajare și venit în afara agriculturii.

De asemenea, se va investiga impactul perspectiv al îmbătrînirii populației rurale și migrația tinerilor apți de muncă. Analiza va oferi, de asemenea, o informație clară, documentată statistic și actuală privind disparitățile regionale și urbano-rurale, precum și cazuri documentate ale sărăciei rurale care vor servi drept fundament pentru:

elaborarea de politici economice și sociale distincte pentru a reduce disparitățile și cazurile de sărăcie semnalate în zonele rurale;

elaborarea de politici pentru revitalizarea zonelor rurale depopulate prin diversificarea serviciilor și veniturilor, făcînd comunitățile rurale mai puțin dependente de agricultura subzistentă, precum serviciile agrare și nonagricole, afaceri mici, turism agricol și rural, precum și agricultura ecologică pentru piețele urbane și export.

În baza acestor priorități, Guvernul va elabora, finanța și implementa un program de suport, definit în timp, direcționat către asistența producătorilor agricoli și gospodăriilor de a dezvolta activități și servicii nonagricole pentru creșterea oportunităților de angajare și generare a veniturilor. O vacanță de creditare și un sistem de împrumuturi de microfinanțare se va axa pe gospodăriile pluriactive mici pentru a le asista în dezvoltarea activităților nonagricole, unde va fi posibil, în baza infrastructurii inactice.

2.5. Conservarea calității solului – mijlocul principal de producție agricolă

Din punct de vedere economic și al dezvoltării durabile a agriculturii, solurile constituie componenta cea mai valoroasă a resurselor naturale. Ținînd cont de tendințele globale în ritmurile deprecierei și pierderilor irecuperabile de suprafețe agricole, precum și în dezvoltarea agriculturii, problema conservării calității învelișului de sol este considerată drept una din prioritățile centrale ale prezentei Strategii.

Obiectivul de conservare a calității solului poate fi realizat prin programe speciale de protecție, ameliorare și utilizare durabilă a resurselor de soluri în cadrul unor lucrări complexe de amenajare ecologică polifuncțională a teritoriului la nivel național, ținînd cont de toate componentele capitalului natural și antropoc. Aceste programe și măsuri vor include:

evidențierea perimetrelor teritoriilor afectate de procesele de degradare prin efectuarea periodică a

ridicărilor pedologice (fiecare 20 de ani) și agrochimice (fiecare 10 ani);

crearea sistemului informațional computerizat (băncii de date) al calității solurilor și furnizarea informației necesare tuturor deținătorilor de terenuri și agenților economici din agricultură, organizarea hidrologică și antierozională a teritoriului comunelor cu luarea în considerare a condițiilor de landșaft, introducerea asolamentelor antierozionale;

implementarea măsurilor organizatorice, agrotehnice, pedoameliorative, fitoameliorative și hidrotehnice de combatere a eroziunii;

prevenirea și combaterea alunecărilor;

reconstruirea ecologică a solurilor degradate;

fertilizarea durabilă și asigurarea unui bilanț nedeficitar al conținutului de humus și elemente nutritive;

refacerea și conservarea terenurilor poluate și recultivarea terenurilor deteriorate prin excavații;

reconstruirea ecologică a vegetației pajiștilor;

extinderea suprafețelor împădurite și a fișiiilor forestiere de protecție pentru crearea carcasi verzi protectoare de soluri;

restabilirea și extinderea zonelor umede;

informarea, sensibilizarea și educarea populației în problemele combaterii degradării și conservării resurselor de sol;

promovarea agriculturii ecologice și genetic nemodificate.

2.6. Ridicarea productivității prin sporirea investițiilor și inovațiilor în sector

În vederea ridicării productivității prin intermediul investițiilor și inovațiilor vor fi întreprinse unele măsuri și programe precum:

elaborarea actelor legislative privind crearea climatului favorabil de atragere a investitorilor autohtoni și străini, crearea mecanismelor economice eficiente de atragere a investițiilor în producția inovativă și promovarea transferului tehnologic în sectorul agroindustrial, prin formarea unei piețe funcționale a valorilor mobiliare, fondurilor de risc, de asigurări etc.;

crearea soiurilor și hibridilor de plante înalt productive și rezistente la factorii de mediu nefavorabili, a sistemului de protecție integrată a plantelor de cultură, tehnologiilor avansate de cultivare și procesare a producției agricole;

renovarea șeptelului de animale cu o productivitate înaltă și suportul în crearea fermelor de lapte și carne contemporane prin aplicarea tehnologiilor avansate;

crearea condițiilor favorabile pentru atragerea investițiilor în agricultură, inclusiv prin asigurarea obiectelor investiționale cu forță de muncă calificată, infrastructură adecvată etc.;

crearea unui sistem eficient de promovare a produselor agroindustriale pe piața externă;

crearea unui sistem unic de tip european al circuitului alimentară: producere – procesare – comercializare;

elaborarea și implementarea unei scheme generale de amplasare a piețelor agroalimentare, a întreprinderilor de procesare, depozitare și ambalare a produselor agroalimentare.

De asemenea, producerea și comercializarea *producției ecologice* este o modalitate de sporire a investițiilor și inovațiilor în sectorul agrar și constituie una din căile principale pentru dezvoltarea unei agriculturi durabile.

Intențiile Naționale pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, care vizează spațiul rural și asigură cadrul implementării programului TACIS, USAID și DFID, au ca obiectiv strategic dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar în strânsă legătură cu protecția mediului înconjurător și conservarea resurselor naturale. Legislația elaborată pentru acest sector, armonizată parțial cu cerințele comunitare în domeniu, reglementările Consiliului Europei nr.2092/91 și 1804/1999, este menită să creeze un sistem de producție agroalimentară ecologică, corespunzător sistemelor europene.

Pentru includerea Moldovei în Lista țărilor terțe care au echivalentă în Uniunea Europeană, în conformitate cu Reglementarea Consiliului Europei nr.94/92/EEC, se impune crearea unei piețe interne de produse agroalimentare ecologice, precum și a unor disponibilități pentru export prin:

fortificarea, în cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, a serviciului special, care ar

avea drept obiectiv major soluționarea problemei agriculturii ecologice;

promovarea conceptului de producție agroalimentară ecologică prin instituții specializate (Agenția Națională de Dezvoltare Rurală, asociații, fundații, institute de cercetări și universități), precum și prin ambasadele Republicii Moldovei din străinătate, prin identificarea potențialilor investitori și a oportunității de colaborare în domeniu;

înființarea de gospodării și ferme-pilot cu suprafețe optime specializate în producția agroalimentară ecologică;

stagii de pregătire pentru formatori, operatori, inspectori;

sprijinirea producătorilor care trec de la agricultura tradițională la cea ecologică, pe durata perioadei de conversie.

2.7. Dezvoltarea continuă a lanțului valoric în scopul obținerii valorii adăugate sporite

Procedurile de cooperare și integrare fac parte din cele mai importante elemente ale scenariului general de modernizare a sectorului agrar. Prezenta Strategie are drept scop implementarea diferitelor forme și modalități de cooperare și integrare a micilor producători agricoli.

Alegerea scenariilor concrete de cooperare și integrare este condiționată, după caz, de (i) nivelul ierarhic de cooperare a producătorilor agricoli; (ii) ramura (subramura) de activitate agroindustrială; (iii) potențialul existent de producție, prelucrare, comercializare; (iv) prezența piețelor de desfacere etc.

La nivel național, prezenta Strategie prevede cooperarea și integrarea agenților economici din agricultură, industria de prelucrare și din sfera de comercializare în cadrul programelor naționale de diferite domenii specializate (de exemplu, de creștere a bovinelor, producere a legumelor etc.). Obiectivul în cauză va fi realizat prin:

sprijin în crearea combinatelor agricole;

integrarea pe principiul de producere – prelucrare – comercializare;

crearea de holdinguri, trusturi, corporații și alte forme de asocieri pentru promovarea produsului finit cu valoare înaltă;

implementarea legii privind activitatea piețelor agricole.

2.8. Dezvoltarea pieței agricole

În scopul dezvoltării piețelor din sectorul agroindustrial vor fi implementate două obiective specifice, incluzând una sau mai multe măsuri. Fiecare măsură va include descrierea scopului, obiectivelor, mecanismului de implementare și a rezultatelor scontate.

A. Dezvoltarea infrastructurii de piață și îmbunătățirea canalelor de distribuție

Optimizarea comerțului agricol va fi asigurat prin funcționarea eficientă a piețelor, creșterea economică a sectorului, majorarea veniturilor populației rurale și reducerea sărăciei. Avantajele comparative ale sectorului în vederea cultivării unor plante înalt productive cu posibilitatea de cultivare și de către gospodăriile mici și mijlocii vor favoriza, cu precădere, zonele rurale. Însă, creșterea competitivității produselor agricole nu este o soluție imediată. În lipsa dezvoltării unei infrastructuri de piață și stabilirea canalelor de distribuție adecvate și integrate în rețelele de comercializare externe, valoarea adăugată a acestora va fi diminuată.

Crearea piețelor angro agroalimentare (licitații de produse agricole) va fi efectuată prin modernizarea structurilor de marketing, sporirea securității comerțului agroalimentar, integrarea producătorilor mici și mijlocii în rețeaua de distribuție și satisfacerea cerințelor pieței (cantitate-calitate).

Crearea și dezvoltarea cooperativelor de marketing are drept scop sporirea calității produselor, majorarea volumului de producție, alocarea investițiilor de marketing (ambalare, sortare, prelucrare, păstrare) și ridicarea capacității de negociere a producătorilor agricoli.

Susținerea investițiilor în procesare și marketing pentru întreprinderile mici și mijlocii are ca scop creșterea valorii produselor agricole, respectarea condițiilor de calitate și siguranță alimentară, asigurarea cerințelor de piață, precum și crearea noilor locuri de muncă.

B. Perfecționarea competențelor producătorilor și antreprenorilor agricoli în domeniul marketingului

Producătorii și antreprenorii agricoli activi pe piață vor fi sprijiniți în adaptarea managementului gospodăriilor/ întreprinderilor la cerințele pieței și standardelor internaționale de calitate. Nivelul actual

scăzut al calificării acestora, cu precădere în subiectele de marketing, necesită perfecționarea și intensificarea pregătirii profesionale, a serviciilor de consultanță și acțiunilor de informare permanentă.

Crearea Centrului de Informație și Marketing Agroalimentar (CIMA) va asigura informarea producătorilor și antreprenorilor agricoli privind: tendința prețurilor pe piața internă și externă, dinamica piețelor externe cu analiza avantajelor comparative ale produselor autohtone, volumelor de import și export pentru produsele agroalimentare.

Oferta de servicii consultative pentru producătorii și antreprenorii agricoli în dezvoltarea lanțului valoric procesarea-comercializarea produselor agricole, și anume:

asistență tehnică în crearea și dezvoltarea noilor structuri de piață: piețe angro regionale și specializate pe produse, cooperative de marketing fondate de producători agricoli mici și mijlocii, orientați spre piață;

asistență pentru întreprinderile mici și mijlocii în dezvoltarea lanțului procesare-comercializare pentru produsele agricole. Drept fundament, va fi utilizat principiul cerere-ofertă cu încurajarea investițiilor în procesare și marketing în întreprinderile mici și mijlocii din spațiul rural;

asistență pentru întreprinderile agricole mici și mijlocii în elaborarea strategiilor de marketing, inclusiv facilitarea accesării piețelor externe, elaborarea studiilor specializate, elaborarea planurilor de marketing, alte măsuri relevante.

III. POLITICILE PROMOVATE ÎN SCOPUL IMPLEMENTĂRII OBIECTIVELOR STRATEGICE

3.1. Politica de subvenționare/suținere a producătorilor agricoli

Instrumentele și mecanismele utilizate pentru atingerea obiectivelor politicilor agricole, aplicate în Republica Moldova, îmbină un set de instrumente agricole specifice economiilor în tranziție și mecanisme care sînt aplicate tradițional în țările în curs de dezvoltare. De facto, această simbioză de mecanisme de politici agricole canalizează importante resurse financiare publice pentru obiective tranzitorii, realizate în scopul promovării unei dezvoltări durabile a sectorului agrar.

În acest context, politica de subvenționare/suținere a producătorilor agricoli va urmări diminuarea decalajului curent între indicii actuali de performanță, proprii nivelului de dezvoltare a agriculturii din Moldova, pe de o parte, și statele-membre ale Uniunii Europene, pe de altă parte.

Sistemul de subvenționare a producătorilor agricoli, aplicat în perioada implementării prezentei Strategii, va fi cuplat la prioritățile stabilite în documentele de politici agricole ale statului și racordat la necesitățile diverselor grupe de agricultori din mediul rural. Stabilirea și fundamentarea direcțiilor principale și a sectoarelor din agricultură, susținute financiar de către stat, prin intermediul repartizării mijloacelor financiare din fondul pentru subvenționarea producătorilor agricoli, aprobat anual prin legea bugetului de stat, va fi efectuată în conformitate cu prevederile [Conceptiei sistemului de subvenționare a producătorilor agricoli în Republica Moldova pentru anii 2008-2015](#).

Cadru general actual de aplicare a diverselor măsuri de politică agricolă, realizate pentru susținerea producătorilor agricoli, este deseori diferențiat în funcție de conjunctură și, în foarte multe cazuri, este promovat fără a avea o argumentare temeinică în ceea ce privește necesitatea, eficiența aplicării măsurilor de politică agricolă și, în final, utilitatea acestora pentru sectorul agrar. Este notoriu faptul că o bună parte din domeniile care au beneficiat de susținere din partea statului au fost selectate în funcție de conjunctură și în afara unui cadru strategic pe termen mediu și lung de dezvoltare și de modernizare a sectorului agrar.

Pe de altă parte, sistemul actual de subvenționare a producătorilor agricoli este caracterizat prin aplicarea unui mecanism de gestiune și repartizare a resurselor bugetare variabil, în unele cazuri ineficace, netransparent și birocratizat, ceea ce implică neasimilarea totală a mijloacelor financiare alocate din fondul pentru subvenționarea producătorilor agricoli. Datorită acestui fapt, are loc modificarea sistematică a legii bugetului de stat și a regulamentelor aprobate de Parlament și Guvern.

Din motivele indicate este iminentă realizarea măsurii incluse în Planului de acțiuni pentru realizarea Programului de activitate a Guvernului pe anii 2005-2009, care prevede revizuirea sistemului existent de subvenționare în agricultură în contextul obiectivelor Strategiei de Creștere Economică și

Reducere a Sărăciei.

Introducerea noului sistem de subvenționare va asigura:

repartizarea rațională a mijloacelor financiare din fondul pentru subvenționarea producătorilor agricoli;

determinarea criteriilor de bază obligatorii la stabilirea condițiilor de eligibilitate pentru beneficiarii din agricultură privind acordarea de suport din partea statului;

crearea unui sistem instituțional pentru gestionarea mijloacelor financiare destinate subvenționării producătorilor agricoli, monitorizarea repartizării acestora și evaluarea cantitativă și calitativă a impactului generat de măsurile de susținere a agricultorilor din partea statului;

echitate și transparență în procesul de distribuire a subsidiilor.

Direcții prioritare și sectoare din agricultură, supuse politicii de subvenționare, vor fi următoarele:

modernizarea sectorului agrar. În acest scop vor fi subvenționate activitățile investiționale legate de crearea unităților de procesare și manipulare a producției agricole, dotarea cu tehnică și utilaj agricol, crearea infrastructurii de colectare a produselor agricole, aprovizionarea cu inputuri agricole, înființarea plantațiilor multianuale, unităților de producere a materialului semincer, săditor și reproductiv, dezvoltarea sferei serviciilor în agricultură, precum și restabilirea și construcția sistemelor de irigare și desecare;

activități agricole performante în sectorul vegetal și animalier. Pentru creșterea productivității și competitivității în agricultură, dezvoltarea producției agroalimentare ecologice, stabilizarea pieței, asigurarea suficienței alimentare și a veniturilor echitabile pentru agricultori vor fi acordate plăți directe, în funcție de cultura agricolă, speciile de animale și păsări, de randamentul mediu individual, în cazul corespunderii cu cel regional, pe suprafața actuală efectivă sau efectivul de animale din posesie. Lista culturilor agricole, speciilor de animale și păsări va fi extinsă gradual, pentru facilitarea diversificării producției agricole.

3.2. Politica dezvoltării pieței funciare și de consolidare a exploatațiilor agricole

Elaborarea și implementarea unui complex de măsuri economice, juridice, tehnice, organizatorice și ecologice, orientate spre folosirea rațională a terenurilor agricole, sporirea eficienței sectorului agricol în ansamblu și, ca rezultat, creșterea nivelului de trai în comunitățile rurale, constituie obiectivul fundamental al politicii de consolidare a exploatațiilor agricole. Acesta va fi atins prin realizarea următoarelor acțiuni:

implementarea proiectelor-pilot de consolidare a terenurilor agricole, elaborate cu suportul financiar al Băncii Mondiale;

elaborarea cadrului legislativ-normativ și metodic-metodologic de consolidare a terenurilor agricole, în baza practicilor acumulate în cadrul proiectelor-pilot;

crearea fondului de suport și a cadrului instituțional de realizare a Programului de consolidare a terenurilor agricole, precum și pregătirea cadrelor în vederea monitorizării și implementării acestuia.

Direcții și domenii prioritare, supuse politicii de consolidare a terenurilor agricole, vor fi următoarele:

dezvoltarea pieței funciare (terenurilor agricole). Direcțiile prioritare în procesul de consolidare a terenurilor agricole vor fi: vânzarea-cumpărarea terenurilor; schimbul de terenuri; arenda de lungă durată; asocierea benevolă a micilor proprietari în formațiuni viabile și compacte. Aceste metode prioritare vor fi aplicate în cadrul unei piețe funciare dezvoltate, respectând, în primul rând, principiile liberului consimțământ și interesul personal al proprietarului de teren;

creșterea atractivității procesului de consolidare. În acest context, procesul de consolidare va fi însoțit de un complex de măsuri atractive din partea statului, care vor fi orientate spre bunăstarea proprietarilor de teren și anume: îmbunătățirea condițiilor de lucrare a terenurilor, construcția sistemelor de irigare (construcția bazinelor acvatic), desecare, combatere a eroziunii, recultivarea terenurilor, defrișarea plantațiilor pomiviticele neproductive sau termenul de exploatare al cărora a expirat, crearea plantațiilor de vii și livezi moderne, plantarea fîșiiilor forestiere, construcția altor obiective de producție, instalații, amenajări de teren. Măsurile menționate vor fi detaliate cu aplicarea mijloacelor de informare în masă și în consultație cu societatea civilă.

De asemenea, în conformitate cu prevederile Programului de consolidare a terenurilor agricole, va

fi modificată procedura de autentificare și înregistrare a tranzacțiilor efectuate în cadrul procesului de consolidare, minimalizând cheltuielile proprietarilor de terenuri.

3.3. Politica comercială

Politica în domeniul comerțului agroindustrial va fi orientată spre promovarea și stimularea exporturilor de produse agricole și agroalimentare, optimizarea importurilor în vederea dezvoltării antreprenoriatului, creînd condiții favorabile pentru creșterea competitivității produselor agricole și agroindustriale etc. Sub alt aspect, politica comercială va fi orientată spre liberalizarea în continuare a comerțului cu produse agroalimentare și aplicarea instrumentelor netarifare de protecție comercială, conform normelor Organizației Mondiale a Comerțului.

Procedurile de realizare a politicii comerciale vor fi următoarele:

minimizarea /eliminarea tarifelor vamale pentru pozițiile stimulatorii dezvoltării producției și exporturilor de produse agroalimentare și maximizarea lor la pozițiile ce pot pune în pericol sectorul autohton de producere;

modificarea listei taxelor vamale consolidate, în conformitate cu procedurile stabilite în Articolul XXVIII.5 al Acordului GATT 1994, ținînd cont de faptul că Republica Moldova și-a rezervat dreptul, în cursul următoarei perioade, de a iniția o asemenea măsură;

eliminarea tuturor barierelor în comerțul atît pe piața internă, cît și pe cea externă cu produse agroalimentare;

extinderea posibilităților de penetrare pe piețele solvabile și previzibile, prin crearea unui mediu favorabil producerii de bunuri competitive pe piețele externe;

aplicarea instrumentelor netarifare de apărare comercială, prin monitorizarea evoluției importurilor de produse agricole și agroalimentare și evaluarea impactului acestora asupra producătorilor agricoli și recurgerea, în caz de necesitate, la măsuri concrete de apărare, conform practicii internaționale;

formarea unui cadru juridic al schimburilor comerciale externe stimulatorii promovării exporturilor, în corespundere cu oportunitățile și evoluțiile înregistrate pe plan regional și internațional.

În scopul realizării prerogativelor sus-menționate, vor continua negocierile bilaterale cu partenerii comerciali principali în vederea respectării integrale a acordurilor de comerț liber și anulării barierelor în comerțul cu țările Comunității Statelor Independente la capitolul ce ține de agricultură (eliminarea taxelor indirecte, tranzitul, taxele la import, procedurile vamale etc.). Totodată, vor fi semnate noi acorduri de colaborare în domeniul agroindustrial, în particular, cu țările cu care comerțul se desfășoară în regim preferențial (statele CEFTA).

De asemenea, vor fi întreprinse măsuri pentru promovarea intereselor Republicii Moldova în organizațiile internaționale, în particular, în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului, participînd activ în Runda Doha de negocieri comerciale multilaterale din cadrul acestei organizații, în urma cărora va fi stabilită politica în comerțul internațional. Apărarea intereselor agricultorilor autohtoni se va efectua prin obținerea unor flexibilități, de care vor beneficia alți membri cu același nivel de dezvoltare economică, fapt ce ar permite reducerea dezechilibrului între angajamentele membrilor cu același nivel de dezvoltare, și prin scutirea de reducere a sprijinului intern, acordat sectorului agricol etc.

Activități importante vor fi orientate spre monitorizarea evoluției importurilor de produse agricole și agroalimentare, precum și evaluarea impactului acestora asupra producătorilor agricoli și recurgerea, în caz de necesitate, la măsuri concrete de apărare, conform practicii internaționale.

Totodată, politica comercială a statului va fi orientată spre eliminarea tuturor barierelor în comerțul atît pe piața internă, cît și pe cea externă cu produse agroalimentare. Prin urmare, promovarea vânzărilor pe piața internă și peste hotare se va efectua prin fixarea condițiilor-cadru ce vor permite întreprinderilor agricole să livreze produse durabile la un preț rezonabil și să obțină venituri considerabile din comercializarea acestor produse. În calitate de instrumente specifice vor fi utilizate: acordarea de asistență pentru promovarea vânzărilor în țară și peste hotare, stimularea transformării produselor la o valoare mai înaltă etc. Pe plan intern, promovarea vânzărilor va avea drept scop crearea unei atitudini pozitive din partea cumpărătorilor față de produsele agricole autohtone, consumatorii fiind sensibilizați despre avantajele produselor moldovenești pentru a le acorda preferințe. În acest scop se vor întreprinde măsuri pentru:

formarea unei rețele de piețe angro agroalimentare regionale;
asigurarea volumelor de produse agroalimentare pentru export și controlul calității și conformității acestora;

monitorizarea continuă a prețurilor.

3.4. Politica investițională

Modernizarea sectorului agrar și modernizarea capacităților de producție a complexului agroalimentar poate fi efectuată numai pe baza unor investiții considerabile, volumul total necesar actualizat al cărora, în conformitate cu unele estimări preliminare, depășește suma de 4,0 mlrd.euro.

Guvernul va investiga și aborda Comisia Europeană (CE) în privința posibilităților de includere ulterioară a Republicii Moldova în asistența tehnică și financiară disponibilă a CE, inclusiv partea privind Instrumentul de preaderare și componenta sa Dezvoltare Rurală, în mod specific, pentru stabilirea condițiilor pe care Republica Moldova trebuie să le îndeplinească în acest sens.

Politica investițională în sectorul agrar va fi orientată spre crearea sistemului de stimulente pentru atragerea investițiilor de către producători în implementarea celor mai noi tehnologii și inovări de producere, procesare, depozitare, marketing și realizare avantajoasă a producției agroalimentare pe piața internă și cea externă. Acest obiectiv va fi implementat prin realizarea următoarelor măsuri:

susținerea prioritară la toate nivelurile de administrare și activitate a dezvoltării agriculturii intensive durabile;

direcționarea investițiilor către sectoarele de producție ce asigură o valoare adăugată înaltă și sînt solicitate pe piețele interne și externe, precum și către întreprinderile agricole ce manifestă eficiență;

concentrarea mijloacelor financiare ale statului și stimularea investițiilor private în restabilirea și dezvoltarea sistemelor ce asigură obținerea recoltelor înalte și stabile, irigarea, fertilizarea, protecția plantelor, precum și crearea noilor soiuri, hibrizi de plante, rase și crosuri de animale înalt productive și rezistente la factorii biotici și abiotici;

stimularea dezvoltării sistemului clusterial de organizare a producției agricole bazate pe consolidarea eforturilor instituțiilor științifice de profil agrar, firmelor agricole și structurilor de deservire în cadrul parcurilor științifico-tehnologice și incubatoarelor de inovare;

facilitarea creării în localitățile rurale a întreprinderilor moderne de procesare a producției agricole, precum și crearea zonelor agroecologice;

stimularea creării și dezvoltarea obiectelor infrastructurii de piață: piețelor agroalimentare naționale și regionale, întreprinderilor de prelucrare, ambalare, depozitare și realizare a producției agroalimentare pe piețele interne și externe;

stimularea dezvoltării infrastructurii cu destinație dublă (de producție și socială): drumuri, asigurarea cu apă și canalizare, electricizarea și gazificarea;

promovarea dezvoltării întreprinderilor de cooperare în domeniul acordării serviciilor specializate de mecanizare, agrochimice, de deservire tehnologică și zooveterinară a întreprinderilor agricole, gospodăriilor de fermieri și țărănești.

Participarea statului la realizarea politicilor menționate se va efectua atât prin participarea directă a organelor de stat la realizarea proiectelor investiționale în sectorul agrar, cât și prin crearea și sprijinirea mecanismului de atragere a investițiilor autohtone și străine în sectorul agrar.

3.5. Politica inovațională și dezvoltarea științei agricole

Politica inovațională și dezvoltarea științei agricole urmărește stimularea obținerii noilor cunoștințe, materialului biologic performant, intensificarea activităților inovaționale în sectorul agroindustrial și crearea condițiilor pentru absorbția inovațiilor autohtone și străine – obiective ce urmează a fi atinse prin aplicarea următoarelor acțiuni:

axarea acțiunilor de cercetare-inovare pe direcțiile prioritare ale dezvoltării sectorului;

stimularea activităților științifico-inovaționale, în scopul creării noilor soiuri și hibrizi de plante, rase de animale înalt productive, aplicării tehnologiilor avansate agricole și de procesare a materiei prime;

promovarea creării și implementării unui sistem de stimulente economice în vederea atragerii și absorbției inovațiilor în sector;

aprofundarea cercetărilor economice în scopul asigurării suportului științific al dezvoltării durabile a

sectorului agroindustrial;

modernizarea procesului de pregătire și perfecționare a cadrelor cu studii superioare și medii din sectorul agroindustrial și racordarea conținutului și calităților studiilor la cerințele pieței;

susținerea dezvoltării rețelei de transfer tehnologic și extensiune în sectorul agroindustrial.

3.6. Politica dezvoltării socio-economice a spațiului rural

Obiectivul central al acestei politici derivă din prioritățile [Programului Național "Satul Moldovenesc"](#) și rezidă în:

asigurarea creșterii economice durabile atât în sectorul agroalimentar, cât și în sferile economice nonagricole, astfel încât de aceasta să beneficieze toate categoriile populației rurale;

reducerea sărăciei, inechității și a excluziunii sociale la sate, precum și extinderea participării păturilor socialmente vulnerabile la activitățile economice;

revitalizarea, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii (gazificarea, ameliorarea și extinderea rețelelor de aprovizionare cu apă, reparația și construcția drumurilor, dezvoltarea telecomunicațiilor etc.).

3.7. Cadrul regulatoriu

Elaborarea cadrului legislativ, coordonarea și dirijarea dezvoltării durabile a complexului agroindustrial la nivel macroeconomic, asistența tehnico-științifică, susținerea producătorilor, inclusiv financiară, protejarea producătorului autohton, a pieței interne și a consumatorului constituie prioritățile fundamentale ale statului, reflectate în reforma cadrului regulatoriu. Acțiunile preconizate vor consta în:

continuarea procesului de reducere a barierelor de reglementări administrative la inițierea și desfășurarea activității producătorilor agricoli;

armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene, în particular, prin elaborarea și armonizarea reglementărilor tehnice din domeniul agroalimentar, normelor sanitar-veterinare și fitosanitare;

efectuarea obligatorie a analizei impactului regulatoriu al proiectelor de acte legislative și normative asupra activității producătorilor agricoli;

definitivarea clară a rolului și funcțiilor de bază ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, reducerea numărului acestora și a atribuțiilor ce țin de reglementarea activității agenților economici din complexul agroindustrial;

delimitarea funcțiilor politice, de reglementare, de control și de inspecție de stat ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare de funcțiile de prestare a serviciilor oferite contra plată;

asigurarea transparenței și predictibilității reglementării activității de întreprinzător;

aplicarea prezumției respectării actelor normative de către producătorii agricoli;

optimizarea procedurilor de licențiere și certificare a soiurilor noi de plante și a raselor de animale;

simplificarea procedurilor de export-import;

consolidarea cadrului legal de protejare a contractelor de afaceri și investițiilor străine pentru atragerea de capital în sectorul agroalimentar.

În procesul de integrare și aderare la piețele externe în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului și Uniunii Europene, Republica Moldova se confruntă cu necesitatea adaptării legislației la exigențele internaționale cu privire la sistemul de siguranță și calitate a produselor moldovenești. În acest sens, este indispensabilă elaborarea unor programe noi de control al calității, de implementare a standardelor internaționale moderne.

Normele de drept elaborate vor asigura performanța sistemului de management al calității, ce se realizează prin obligativitatea controlului inofensivității produselor alimentare și înregistrării rezultatelor controlului.

3.8. Dezvoltarea capacităților instituționale

Lansarea procesului de restructurare a administrației publice centrale reprezintă o prioritate majoră a politicii statului, având drept scop instituirea unui sistem modern și eficient al administrației publice centrale, în conformitate cu principiile de bună guvernare a statelor-membre ale Uniunii Europene.

Prin urmare, prerogativa centrală vizînd dezvoltarea capacităților instituționale rezidă în determinarea priorităților politicii în domeniul agroalimentar și crearea unui mediu de afaceri favorabil producătorilor, comercializatorilor, procesatorilor de produse agricole și furnizorilor de resurse. În plus,

un dialog permanent cu sectorul privat și comunitatea de donatori este indispensabil realizării eficiente a obiectivelor propuse. În acest context, continuă dezvoltarea capacităților instituționale ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, prin următoarele acțiuni:

elaborarea Regulamentului și structurii noi a Ministerului în baza rezultatelor analizei funcționale, efectuate de Unitatea de coordonare a reformei administrației publice centrale și a propunerilor Proiectului Politici Agricole, ceea ce va accelera extinderea capacității instituționale și funcționale a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare;

consolidarea și perfecționarea cadrului legal în domeniul agroalimentar și armonizarea acestuia cu cel al Uniunii Europene;

optimizarea procesului decizional prin reconfigurarea fluxului informațional, îmbunătățirea calității deciziilor adoptate, estimarea impactului acestora;

îmbunătățirea managementului resurselor umane ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, crearea unui corp profesionist, compact și motivat de funcționari publici;

asigurarea interacțiunii între procesul de elaborare a politicilor agricole și procesul bugetar;

asigurarea unei conlucrări eficiente cu alte organe ale administrației publice centrale, producători agricoli și societatea civilă.

De asemenea, un alt obiectiv major vizînd cadrul instituțional rezidă în comasarea organelor cu funcții de control din subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, ceea ce va raționaliza numărul angajaților din sectorul agrar. La acest capitol, se preconizează:

crearea noilor instituții în conformitate cu cele mai bune practici europene, precum și a unui Centru pentru Armonizarea Legislației și a Centrului Informațional și de Marketing Agricol;

crearea Agenției Agricole pentru Plăți și Intervenție în subordinea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, ce va gestiona subvențiile alocate de stat și va monitoriza utilizarea și eficiența acestora, din contul reducerii instituțiilor subordonate;

crearea Inspectoratului General Agricol prin comasarea Inspectoratului de Stat pentru Produse Cerealiere și de Panificație, Inspectoratului de Stat pentru Semînțe, Inspectoratului Zootehnic de Stat, Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Tehnică "Intehagro" și Agenției Agroindustriale "Moldova-Tutun";

crearea Agenției Fitosanitare prin comasarea Inspectoratului de Stat Republican pentru Protecția Plantelor și Inspectoratului Principal de Stat pentru Carantina Fitosanitară;

crearea Agenției Sanitar-Veterinare și Siguranța Animalieră prin comasarea Inspectoratului Veterinar de Stat, Serviciului Sanitar-Veterinar de Stat Frontieră și Transport Veterinar, Serviciului Veterinar în cadrul circumscripțiilor veterinare raionale, Serviciului Sanitar Epidemiologic.

IV. DIMINUAREA VULNERABILITĂȚII AGRICULTURII LA FACTORII DE RISC ȘI PROTECȚIA MEDIULUI

Sectorul de producție agricolă al Republicii Moldova este vulnerabil la un șir de riscuri și tendințe cu caracter natural și antropogen cu impact negativ pronunțat asupra agriculturii, ceea ce deseori condiționează prejudicii considerabile pentru agenții economici din sector. De facto, fenomenele meteorologice din Moldova sînt caracterizate prin cel mai amplu spectru de perioade cronologice și repartiții statistice, variînd de la secete devastatoare regionale pînă la pierderi considerabile cauzate de grindină, astfel încît în ultimele decenii s-a redus productivitatea gospodăriilor agricole din Moldova, fapt agravat de tendințele de despădurire și alte utilizări necontrolate ale terenurilor ce au favorizat eroziunea solurilor și intensificarea alunecărilor de teren.

Diminuarea vulnerabilității agriculturii la factorii de risc și controlul riscurilor pot fi promovate prin intermediul diferitelor mecanisme și politici expuse în continuare.

4.1. Măsuri cu caracter general (organizatoric):

monitorizarea utilizării terenurilor în conformitate cu noțiunea "limita ecologică a teritoriului", ceea ce caracterizează potențialul minim de renovare a resurselor naturale și se realizează prin norme și standarde, adoptate prin lege, elaborarea și adoptarea standardelor și normelor ecologice de exploatare agricolă durabilă a terenurilor în cadrul landșafturilor existente;

organizarea teritoriului exploatațiilor agricole în funcție de componentele naturale și antropice ale peisajului trebuie să formeze un complex organizațional echilibrat, în scopul asigurării unor condiții de sporire a producției agricole, conservării și reînnoirii resurselor de sol și altor resurse naturale;

crearea unui sistem agricol complex și stabil în cadrul fiecărei zone agropedoclimatice prin integrarea sectorului producției vegetale cu sectorul zootehnic;

implementarea, în mod obligatoriu, a pașaportului terenului agricol și a asolamentelor științific fundamentate;

promovarea aplicării îngrășămintelor organice din toate sursele posibile și a îngrășămintelor chimice în cantități moderate;

introducerea managementului integrat de protecție a plantelor;

restabilirea stării de calitate fizică a solurilor și implementarea unui sistem minim de lucrare a solului;

sprijinul în crearea unităților de producție și prelucrare a produselor agroalimentare ecologice conform reglementărilor agriculturii ecologice;

crearea infrastructurii necesare pentru asigurarea tehnico-materială a sistemului de agricultură durabilă (mașini, seminte, fertilizanți, carburanți, pesticide etc.);

perfecționarea sistemului național de cercetare și proiectare pentru efectuarea lucrărilor de organizare și amenajare a teritoriului și de îmbunătățiri funciare în conformitate cu necesitățile și cerințele sistemului de agricultură durabilă;

acțiuni de instruire, educație, extensiune și propagandă în domeniul agriculturii durabile;

identificarea, implementarea și urmărirea măsurilor de prevenire și combatere a diferitelor forme de degradare a solurilor, cu prevederea răspunderilor tehnologice și financiare;

dezvoltarea sistemului de management al mediului la întreprinderile din sectorul agroindustrial.

4.2. Măsuri speciale vizând combaterea eroziunii:

organizarea și amenajarea hidrologică și antierozională a terenurilor prin ordonarea mai rațională și rentabilă a modului de folosință a terenurilor în conformitate cu pretabilitatea lor și contribuția la protecția antierozională a teritoriului și prin crearea sistemului de canale de evacuare dirijată a surplusului de apă pluvială de pe versanți;

repartizarea folosințelor pe versanți în funcție de pretabilitatea terenurilor la arat sau pentru culturi pomicole și viticole, pajiști și plantații forestiere (în conformitate cu condițiile agropedoclimatice și de relief);

stabilirea numărului de sole și parcele de lucru, a formei și mărimii acestora pe fiecare versant aparte, în conformitate cu înclinația, forma și dimensiunile versantului, orientarea solilor cu latura lungă pe direcția generală a curbelor de nivel, creîndu-se astfel posibilitatea efectuării lucrărilor agrotehnice pe această direcție și condiții favorabile pentru aplicarea bunelor practici agricole antierozionale;

stabilirea unei rețele optime de drumuri tehnologice, dimensionarea și amplasarea lor corectă pe pante (drumuri de exploatare, amplasate pe linia generală a curbelor de nivel; drumuri de legătură deal-vale cu tronsoane oblice, panta tronsoanelor – 2-3°; drumuri secundare; zone de întoarcere);

efectuarea lucrărilor pentru stingerea formațiunilor torențiale și combaterea eroziunii în adîncime: nivelări-modelări, canale de nivel, căderi și trepte, praguri, baraje, consolidări, debușee înierbate etc.;

efectuarea amenajărilor fitoameliorative (crearea carcasei verzi protectoare de soluri, restabilirea perdelelor forestiere pentru protecția terenurilor agricole; fondarea, în mod obligatoriu, a plantațiilor silvice pe versanți de peste 30°; împădurirea ravenelor și alunecărilor de teren);

crearea zonelor forestiere de protecție a surselor acvatice;

transformarea din arabil în suprafețe acoperite cu vegetație forestieră, fînețe și pășuni a terenurilor puternic, foarte puternic și excesiv erodate; înierbarea debușeelor, taluzurilor, rigolelor, ravenelor etc.;

efectuarea măsurilor agrotehnice pentru protecția solului – asolamente antierozionale; agrotehnică antierozională; cultivarea culturilor agricole în fîșii alternative și în benzi înierbate;

combaterea eroziunii în adîncime prin următoarele lucrări: stabilizarea fundului și malurilor ravenelor; cleionaje, fascinaje, baraje, gârdulețe; stabilizarea vîrfului ravenei; căderi în trepte; înierbarea și împădurirea malurilor ravenelor și ogașelor; lucrări de reținere și evacuare dirijată a apelor în bazinul

de colectare.

4.3. Măsuri speciale de combatere a secetei

Riscul de secetă poate fi atenuat prin utilizarea în cadrul fiecărei zone agropedoclimatice a soiurilor de culturi adecvate și sistemelor zonale de lucrare și fertilizare a solurilor, ce permit folosirea cea mai rațională a umidității din sol, prin îmbunătățirea prognozei meteorologice, precum și prin irigarea anumitor suprafețe. Posibilitățile reale pentru extinderea rentabilă a irigațiilor în următorii 10 ani în scopul atenuării riscurilor de secetă sînt limitate la o suprafață de 100000-150000 ha care include luncile, parțial luncile rîurilor interne, terasele înalte ale acestor rîuri cu cernoziomuri obișnuite. Restabilirea irigațiilor în luncile rîurilor Nistru și Prut va fi efectuată concomitent cu restabilirea sistemelor de drenare a terenurilor.

Capacitatea de prognozare a secetelor de către Serviciul Hidrometeorologic de Stat din Moldova urmează a fi consolidată, prin garantarea accesului la prognozele europene și la datele de satelit EUMetsat, prin crearea unei rețele modernizate de măsurări agrometeorologice, precum și prin comunicarea mai rapidă a măsurărilor la Centrul de Hidrometeorologie.

4.4. Diminuarea riscurilor de inundație

Reducerea riscului de inundație pe rîurile mici poate fi atinsă prin zonarea suprafețelor inundabile cu diseminarea avertizărilor despre viituri, în scopul întreprinderii măsurilor pe termen scurt ce țin de diminuarea acestui risc. Prognozarea inundațiilor este mai puțin problematică în cazul rîurilor transfrontaliere, ca rîurile Prut și Nistru, întrucît inundațiile cauzate de acestea sînt condiționate de ploi abundente, torențiale sau de topirea zăpezii în zonele amonte. Funcționarea în regim de urgență a lacurilor de acumulare Costești-Stîncă și Dubăsari va asigura stingerea undelor de viitură formate amonte pe aceste rîuri și va majora eficiența combaterii impactului inundației.

Un rol deosebit în reducerea riscului și diminuarea consecințelor inundațiilor îi revine menținerii într-o stare tehnică satisfăcătoare a digurilor de protecție împotriva inundației, stațiilor de pompare a sistemelor de desecare, a canalelor de evacuare, construcțiilor de regularizare, respectării normelor tehnice de exploatare a construcțiilor hidrotehnice și creării rezervelor de materiale intangibile la baraje în conformitate cu normele de exploatare.

4.5. Fenomenele meteorologice devastatoare

Cele mai mari prejudicii sînt de obicei cauzate de fenomenele de convecție din perioada mai-august, precum și de înghețurile din luna mai. În ceea ce privește diminuarea riscului inundațiilor, aceste evenimente devastatoare accentuează necesitatea ameliorării capacității de prognozare, astfel încît aceasta să genereze și să ofere avertizări despre evenimente locale subite.

În ceea ce privește prognozarea furtunilor, va fi consolidat sistemul de stațiuni de prognoză. Reconfigurarea acoperirii existente cu servicii de radar antigrindină este necesară și ar putea, în mare parte, asista la asigurarea unei capacități de rezoluție înaltă a prognozei meteorologice în scopul atenuării impactului timpului nefast, precum și al inundațiilor.

Diminuarea riscului de grindină prin intermediul rachetelor antigrindină este apreciată la un preț acceptabil, beneficiile sînt sigure și au fost demonstrate pe parcursul a mai multor ani. Infrastructura antigrindină existentă poate fi suplimentar folosită și la diminuarea riscului de secetă, cu crearea ploilor artificiale. Se impune un studiu suplimentar ce ține de folosirea metodei rachetare la îndeplinirea acestor lucrări cu completarea metodei de aviație, care, în comun, asigură o majorare artificială de precipitații cu 30 la sută în raport cu media lunară.

Microclimatul Moldovei urmează să fie cartografiat în scopul facilitării unor avertizări bine stabilite și exacte despre înghețuri. Urmează să fie fortificate expansiunea agricolă și capacitatea de avertizare în situații de urgență pentru identificarea și diseminarea măsurilor de atenuare a riscurilor, adaptate la regiunile vulnerabile la înghețuri, grindină și furtuni.

4.6. Opțiunile de transfer al riscurilor

În vederea atenuării pericolului schimbărilor climatice asupra suficienței alimentare și veniturilor producătorilor agricoli, este necesară elaborarea și îmbunătățirea schemelor de asigurare în sectorul agroalimentar, care vor reduce din riscurile asociate cu condițiile climatice nefavorabile, așa ca grindina, seceta și înghețurile mari.

Întărirea măsurilor instituționale în vederea diminuării dezastrului prevede dezvoltarea unui sistem

de alertă național și a strategiei de reducere a riscului, îmbunătățire a gradului de pregătire pentru situații excepționale și a sistemului de preîntâmpinare rapidă și comunicare, îmbunătățirea planificării funciare și pentru evitarea degradării solului și împădurirea terenurilor supuse eroziunii.

O modalitate cost-eficientă de repartizare a riscurilor pe o durată lungă de timp și pentru un număr considerabil de persoane pot fi considerate asigurările ce ar putea aborda unele din riscurile asociate cu fenomenele meteorologice extreme, așa cum ar fi, de exemplu, grindina, înghețurile sau secetele considerabile. Totodată, datorită conjuncturii nereușite, asigurările ar putea deveni o soluție reală doar pe orizont mediu sau lung.

Suplimentar, pentru asigurarea unei gestiuni mai bune a riscurilor sînt prevăzute următoarele măsuri:

va fi considerată opțiunea de elaborare și implementare a unei strategii naționale de pregătire pentru reducerea riscurilor, care ar prevedea și asigurarea coordonării măsurilor de monitorizare, conștientizare publică sau extindere și a măsurilor publice, precum protecția civilă. Ținînd cont de latura multisectorială a provocării în cauză, elaborarea și convenirea asupra conceptului și măsurilor de implementare a unei strategii naționale de reducere a riscurilor urmează să fie efectuate printr-un proces de participare a multitudinii de părți implicate;

va fi dezvoltată cartografierea și capacitatea pentru perfecționarea cartografierii riscurilor și a vulnerabilității, inclusiv tipurile de soluri predispuse la eroziuni și alunecări de teren și utilizarea terenurilor, hidrologia și inundațiile, microclimatele afectate de înghețuri și riscul seismic, precum și legăturile dintre pericole (de exemplu, inundațiile, cutremurele și eroziunile sporesc riscurile alunecărilor de teren);

va fi îmbunătățită pregătirea pentru situațiile de urgență, avertizarea precoce și comunicarea. Sistemele informaționale de comunicare în situații de urgență și gestiune a calamităților sînt încă precare în Moldova, iar utilajul din dotarea serviciului de răspuns la situațiile de urgență este în prezent absent sau învechit;

planificarea utilizării terenurilor va ține cont de îmbunătățirea cartografierii hidrologice și seismice, avînd drept scop evitarea așezărilor omenești și terenurilor arabile pe teritorii predispuse la inundații și alunecare.

V. INDICI DE PERFORMANȚĂ ÎN DEZVOLTAREA DURABILĂ A COMPLEXULUI AGROINDUSTRIAL

Prezenta Strategie se bazează pe direcțiile diversificate de activitate, pe multitudinea formelor organizatorico-juridice, pe utilizarea factorilor naturali, sociali, economici etc. de producție. Drept consecință, rezultatele obținute de la implementarea prezentei Strategii pot fi identificate și reflectate numai prin aplicarea unui anumit sistem de monitorizare și evaluare.

5.1. Indicatori de monitorizare și evaluare

Fiind clasificat și ierarhizat în conformitate cu obiectivele și măsurile preconizate, sistemul indicatorilor de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial include:

A. Asigurarea suficienței alimentare a țării:

volumul producției agricole în unități naturale și bănești, inclusiv în sectorul mic și mijlociu de producție;

volumul producției în industria alimentară în unități naturale și bănești;

volumul exporturilor și importurilor produselor agroalimentare;

suprafețele însămînțate (plantate), mii ha, și efectivul de animale (păsări), mii capete;

consumul produselor alimentare pe cap de locuitor, kg, litri, buc. etc.;

prețurile la principalele produse agricole în statică și dinamică;

dinamica ponderii cheltuielilor pentru produsele alimentare în totalul cheltuielilor gospodăriilor casnice, structurate după nivelul de venit și amplasare regională.

B. Asigurarea unui mediu de afaceri favorabil:

dinamica investițiilor în capitalul fix în sectorul agroalimentar, inclusiv pe forme de proprietate: publică, privată, mixtă (privată + publică), străine, autohtone mil.lei;

volumul creditelor obținute, inclusiv pe termen scurt, pe termen lung mil.lei, structura și calitatea acestor credite, dinamica cerințelor de gaj și utilizarea istoriilor de credite;

volumul profitului obținut (mil.lei) și nivelul rentabilității (%) în sectorul agrar și industria alimentară, în dinamică și în comparație cu restul economiei;

dinamica barierelor administrative în sectorul agroalimentar, inclusiv la crearea întreprinderii, raportarea și plata impozitelor, frecvența și durata controalelor, numărul de documente necesare pentru fiecare procedură etc., timpul necesar pentru accesul la subsidii.

C. Dezvoltarea capacităților instituționale:

dinamica efectivului în instituțiile administrative din sectorul agroalimentar, raportul între salariul mediu al unui funcționar și salariul mediu pe economie, vârsta și calificarea medie a angajaților; indicatorii de calitate a mediului afacerilor din sectorul agroalimentar.

D. Utilizarea eficientă și conservarea resurselor naturale:

suprafețele agricole irigate, mii ha;

suprafețele agricole puse la conservare, mii ha;

suprafețele nou împădurite, mii ha;

investiții publice în protecția surselor naturale, mil.lei;

dinamica calității solurilor;

pierderile financiare din cauza deteriorării resurselor naturale și calamităților naturale.

E. Îmbunătățirea infrastructurii rurale:

drumuri locale cu îmbrăcăminte rigidă, mii km;

investiții publice în aprovizionarea localităților rurale cu apă, gaze naturale, construcția și reparația drumurilor etc., mil.lei;

numărul locuințelor asigurate cu apă, gaze naturale, telefon etc., mii unități.

F. Armonizarea cadrului legislativ autohton cu cel al UE:

numărul actelor legislative, adaptate la condițiile UE și aprobate de Parlament;

indicatorii calitativi, opiniile, avizele și comentariile parvenite de la partenerii de dezvoltare.

5.2. Surse informaționale și instrumente de monitorizare și evaluare

Pentru monitorizarea și evaluarea adecvată a procesului de implementare a prezentei Strategii în spațiul rural sînt preconizate mai multe surse informaționale, principalele din ele fiind:

datele Biroului Național de Statistică;

studiile privind sărăcia în spațiul rural al Republicii Moldova, susținute de PNUD și Banca Mondială;

recensămîntul general agricol, ca sursă de bază a informației complete privind starea și potențialul sectorului agrar al țării în noile condiții economice;

materialele informative și analitice ale proiectelor finanțate de către alte instituții financiare internaționale (UNICEF, USAID, TACIS etc.).

Mecanismele de monitorizare și instrumentarul de aplicare a acestora necesită elaborarea de abordări metodice privind implementarea și monitorizarea prezentei Strategii. Fiind adaptate la condițiile existente, aceste abordări metodice trebuie să reflecte atît aspectul teritorial al implementării, cît și cel ramural.

VI. RISCURI ÎN IMPLEMENTAREA STRATEGIEI

Orice strategie economică în procesul de implementare se confruntă cu mai multe obstacole, recunoașterea cărora constituie o condiție necesară de eliminare cît mai reușită a acestor fenomene nedorite.

Factori interni:

Cea mai mare parte a barierelor privind realizarea prezentei Strategii, în opinia specialiștilor, o constituie existența așa-numitelor riscuri interne. În contextul factorilor de producere, aceste riscuri sînt condiționate de:

lipsa de coerență în acțiunile statului în spațiul rural;

imperfecțiunea managerială, organizațională sau economică a actorilor implicați în implementarea prezentei Strategii;

insuficiența resurselor financiare pentru activitățile planificate de prezenta Strategie.

Depășirea acestor riscuri necesită aplicarea unor măsuri de asistență tehnică și financiară în scopul perfecționării factorului uman din spațiul rural al țării.

Factori externi:

Dat fiind faptul că gradul de integrare a Republicii Moldova în procesele economice mondiale este în creștere continuă, asupra economiei naționale influențează tot mai mult fenomenul riscurilor externe. Fiind clasificate pe niveluri ierarhice, conform consecințelor posibile de influență negativă, acestea rezidă în:

- conjuncturile nefavorabile pe piețele internaționale;
- stoparea finanțării proiectelor și programelor de dezvoltare în spațiul rural etc.;
- exodul forței de muncă calificate.

Anexă
la Strategia Națională de dezvoltare
durabilă a complexului agroindustrial
al Republicii Moldova (2008-2015)

PLANUL DE ACȚIUNI
pentru implementarea și realizarea strategiei naționale de dezvoltare
durabilă a complexului agroindustrial al Republicii Moldova (2008-2015)

(mil.lei)

Nr. d/o	Denumirea sectorului și acțiunilor	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Costul total	Bugetul de stat	Surse private	Investiții (proiecte, granturi)	Surse financiare neacoperite
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Cadrul legislativ și normativ								
<i>[Pct.1 abrogat prin Hot.Guv. nr.1416 din 11.12.2008, în vigoare 19.12.2008]</i>								
2.	Proiectul de lege cu privire la consolidarea terenurilor agricole	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Relații Funciare și Cadastru	Nu necesită acoperire financiară				
3.	Proiectul de lege cu privire la terenurile slab productive	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Relații Funciare și Cadastru	Nu necesită acoperire financiară				
4.	Proiectul de lege cu privire la cadastrul agricol	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Relații Funciare și Cadastru	Nu necesită acoperire financiară				
5.	Proiectul de lege privind crearea	2008	Ministerul Agriculturii	Nu				

	fondului de risc destinat finanțării proiectelor inovatoare		și Industriei Alimentare, Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei și Comerțului	necesită acoperire financiară				
6.	Proiectul de lege privind protecția plantelor și carantina fitosanitară	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Finanțelor	Nu necesită acoperire financiară				
7.	Elaborarea propunerilor de modificare a Legii nr.293-XIII din 23 noiembrie 1994 privind dreptul de autor și drepturile conexe, pentru interzicerea utilizării elaborărilor instituțiilor de cercetare-inovare de către agenții economici neautorizați	2008-2009	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe a Moldovei, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Nu necesită acoperire financiară				
8	Proiectul Hotărârii Guvernului privind reorganizarea și eficientizarea activităților științifice și inovatoare ale instituțiilor științifice din complexul agroindustrial	2008-2009	Academia de Științe a Moldovei, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
9.	Elaborarea Regulamentului cu privire la modalitatea de implementare a cadastrului agricol	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
10.	Elaborarea Regulamentului privind stabilirea mecanismelor de transfer tehnologic și comercializarea rezultatelor activității de cercetare-inovare în sectorul agroalimentar	2008	Academia de Științe a Moldovei, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
11.	Elaborarea Regulamentului privind modul de utilizare a mijloacelor fondului pentru subvenționarea producătorilor agricoli	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei	Nu necesită acoperire financiară				
12.	Continuarea procesului de armonizare a legislației naționale cu standardele și normele UE ce țin de produsele agroalimentare	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	3,0	1,5			1,5
13.	Optimizarea bazei legislative și executive veterinare în scopul promovării exportului animalelor vii și produselor de origine animală către UE:	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	75,5	36,5			39,0
	- reorganizarea laboratoarelor veterinare;							
	- identificarea animalelor;							
	- armonizarea cadrului legislativ cu cerințele CE							

14.	Implementarea Strategiei privind inofensivitatea produselor alimentare	2008-2009	Ministerul Sănătății, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Serviciul Standardizare și Metrologie	Nu necesită acoperire financiară				
15.	Elaborarea Strategiei pentru crearea Serviciului de consultanță rurală	2009	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Națională de Dezvoltare Rurală					
II. Cadrul instituțional								
1.	Elaborarea Regulamentului și structurii noi a Ministerului în baza rezultatelor analizei funcționale efectuate de Direcția de analiză a coordonării politicilor și a propunerilor Proiectului Politici Agricole	2008-2009	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
2.	Sporirea eficienței utilizării mijloacelor financiare publice în scopul dezvoltării sectorului agrar, inclusiv înființarea Agenției de Plăți și Intervenție	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	32,7	20,7		12,0	
3.	Crearea Agenției Fitosanitare	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
4.	Înființarea Agenției Sanitar-Veterinare și Siguranță Alimentară	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	150,0				150,0
5.	Crearea Inspectoratului General Agricol	2008-2009	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
6.	Crearea unei structuri pe lângă Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, responsabilă de efectuarea studiilor continue de monitoring al piețelor interne și externe și prognozarea cererii pe piețele respective	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
7.	Crearea întreprinderii de stat cu funcții de monitorizare a procesului de consolidare, deservirea informațională a proprietarilor de teren, agenților economici, examinarea și avizarea proiectelor de consolidare, elaborate de structurile private, alte întreprinderi,	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	10,0	10,0			

	școlarizarea participanților la procesul de consolidare							
8.	Implementarea Planului de acțiuni cu privire la perfecționarea sistemului de certificare și standardizare a producției agricole pentru anul 2008: sectorul sanitar-veterinar	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Serviciul Sanitar-Veterinar de Stat	173				173
9.	Implementarea Planului de acțiuni cu privire la perfecționarea sistemului de certificare și standardizare a producției agricole pentru anul 2008: sectorul fitosanitar (acțiune CSRS)	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	0,4	0,4			
10.	Fortificarea capacităților și extinderea rețelei de extensiune rurală	2008-2011	Agenția Națională de Dezvoltare Rurală, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	146,0	51,4		34,3	60,3
III. Agricultura Consolidarea terenurilor agricole								
1.	Implementarea Programului de consolidare a terenurilor agricole	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Relații Funciare și Cadastru	340,0			340,0	
2.	Implementarea Programului de combatere a eroziunii solului și valorificare a terenurilor slab productive	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Relații Funciare și Cadastru	350,0			350,0	
3.	Îmbunătățirea managementului terenurilor agricole, implementarea proiectelor-pilot	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	27,0	2,0			25,0
Fitotehnia								
4.	Organizarea și desfășurarea primului Recensământ general agricol	2009-2011	Biroul Național de Statistică, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	93,6	19,1			74,5
5.	Actualizarea Programului Național de dezvoltare a pomiculturii	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
6.	Elaborarea Programului de dezvoltare a culturilor tehnice	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
7.	Elaborarea Programului de cultivare a legumelor	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
8.	Elaborarea Programului de dezvoltare a culturilor cerealiere	2008-2009	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
9.	Implementarea Programului de	Anual	Ministerul Agriculturii					

	dezvoltare a ramurii tutunului în anii 2003-2010		și Industriei Alimentare, Agenția Agroindustrială „Moldova-Tutun”					
10.	Implementarea Programului Național pentru dezvoltarea culturilor nucifere până în anul 2020	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
Zootehnia								
11.	Dezvoltarea sistemului de prestări servicii mecanizate pentru producerea și prepararea nutrețurilor	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	0,2	0,2			
12.	Stimularea creării unei rețele de abatoare ajustate la condițiile UE	2009-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	210,0				210,0
13.	Menținerea și ameliorarea fondului genetic al animalelor de prăsilă (selecția, reproducția, creșterea și sănătatea animalelor)	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	109,4	109,4			
14.	Stimularea utilizării și reutilizării tehnologice a fermelor mici și mijlocii de creștere a animalelor la sate în extravilanul localității	2009-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	100,9				100,9
15.	Implementarea Programului Național de creștere a taurinelor în anii 2006-2015	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
16.	Implementarea și realizarea Programului Național de creștere a suinelor în perioada anilor 2003-2010	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
17.	Implementarea Programul de redresare și ameliorare a ramurii avicole 2002-2010	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
18.	Implementarea Programul de dezvoltare a apiculturii în perioada anilor 2006-2015	Anual	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	236,4				
Exportul și piețele agricole								
19.	Dezvoltarea infrastructurii de marketing în sectorul agrar:	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, „AGROinform”	85,3			79,3	6,0
	- crearea piețelor angro regionale;							
	- crearea cooperativelor de marketing;							
	- crearea Centrului de Informație și Marketing Agroalimentar;							
- implementarea Planului de acțiuni cu privire la dezvoltarea unui sistem informațional de piață în cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei								

	Alimentare pentru anul 2008 (acțiune CSRS)							
20.	Dezvoltarea și implementarea sistemului de management al standardelor naționale în conformitate cu cerințele Uniunii Europene	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe a Moldovei, Serviciul Standardizare și Metrologie	Nu necesită acoperire financiară				
21.	Monitorizarea exportului/importului de produse agricole și agroalimentare din/în Republica Moldova și înaintarea propunerilor ce țin de politica tarifară la importul mărfurilor în țară, în funcție de situația și prioritățile imediate ale sectorului agricol și industriei agroalimentare	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Economiei și Comerțului	Nu necesită acoperire financiară				
22.	Facilitarea misiunilor oamenilor de afaceri din Republica Moldova pe piețele-țintă, precum și diverse foruri cu tematica "Agricultura Moldovei", în vederea majorării volumului de export al produselor agricole și agroalimentare și a diversificării piețelor de desfacere	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Economiei și Comerțului, Organizația de Promovare a Exporturilor și Investițiilor în Republica Moldova					
23.	Crearea unui sistem de achiziții a produselor agricole de la persoanele fizice și gospodăriile țărănești	2008-2010	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Uniunea Centrală „Moldcoop”, Ministerul Economiei și Comerțului					
24.	Evaluarea volumelor produselor din stocurile întreprinderilor agricole și agroindustriale pentru completarea și difuzarea ofertelor concrete prin intermediul ambasadelor Republicii Moldova din străinătate, precum și prin publicarea pe pagina <i>web</i> a Ministerului	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
25.	Invitarea angroșiștilor străini de diverse produse, pentru a pătrunde prin intermediul lor pe noi piețe de desfacere	2008-2015	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	Nu necesită acoperire financiară				
26.	Elaborarea și implementarea Planului de acțiuni în vederea introducerii unui nou set de politici în vederea reglementării sectorului	2008-2009	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Economiei și					

	de grâne și de panificație		Comerțului, Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului					
27.	Implementarea Planului de acțiuni în vederea liberalizării regimului de import al materialului semincer și săditor pentru anul 2008	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
28.	Editarea materialelor promoționale despre potențialul de producere și export din sectorul agroindustrial al Republicii Moldova și difuzarea acestora prin intermediul ambasadelor și reprezentanțelor comerciale ale Republicii Moldova	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Economiei și Comerțului, Organizația de Promovare a Exporturilor și Investițiilor în Republica Moldova					
29.	Intensificarea negocierilor între serviciile veterinare din Republica Moldova și UE în vederea urgentării includerii Moldovei în lista țărilor terțe, autorizate să exporte în UE produse de origine animală	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
30.	Determinarea necesităților ce țin de acțiunile ce urmează a fi întreprinse în vederea lărgirii gamei de produse fabricate în țară, precum și a exportului de mărfuri agroalimentare, urmînd să fie elaborate proiecte concrete de atragere a asistenței tehnice	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
31.	Crearea infrastructurii de depozitare, condiționare și pregătire a producției de fructe și legume pentru export (crearea caselor de ambalaj)	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
IV. Industria alimentară								
1.	Sporirea capacităților întreprinderilor mici și mijlocii din localitățile rurale de procesare a produselor agricole cu valoare adăugată înaltă	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	29,0	6,1		22,9	
2.	Suținerea și stimularea integrării pe verticală și orizontală, prin asocierea benevolă a producătorilor agricoli și procesatorilor	permanent	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Economiei și Comerțului, Camera de Comerț și Industrie	Nu necesită acoperire financiară				
3.	Îmbunătățirea managementului	2008-2015	Ministerul Agriculturii	Nu				

	întreprinderilor din sectorul agroalimentar prin susținerea și promovarea de către organele de stat a certificării sistemului de management al calității		și Industriei Alimentare, Serviciul Standardizare și Metrologie	necesită acoperire financiară				
4.	Crearea liniilor de procesare a fructelor și legumelor în localitățile rurale	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
V. Agricultura ecologică								
1.	Înființarea de ferme-pilot cu suprafețe optime, specializate în producția agroalimentară ecologică	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
2.	Consolidarea sistemului național de inspecție și certificare a producției agroalimentare ecologice	2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
3.	Elaborarea și implementarea standardelor și normelor ecologice de exploatare durabilă a resurselor de sol și zootehnice	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Nu necesită acoperire financiară				
4.	Elaborarea regulamentelor de producție ecologică pe culturi și produse alimentare, publicarea materialelor privind tehnologiile de cultură în agricultura ecologică, a broșurilor și pliantelor	2008-2009	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe a Moldovei	Nu necesită acoperire financiară				
5.	Evaluarea complexă a solului, identificarea resurselor disponibile, priorităților, restricțiilor și riscurilor: elaborarea, promovarea și implementarea unor programe pe termen mediu și lung de prognoză și management al riscurilor și restricțiilor bazate pe principii pedogeografice și abordare complexă a fertilității solurilor	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe a Moldovei					
6.	Elaborarea și implementare măsurilor complexe bazate pe principiile metodologice (inclusiv a celor silvo-ameliorative) de prevenire și diminuare a impactului negativ al calamităților naturale prin conformarea activităților agricole la condițiile concrete de landșaft	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe a Moldovei					
7.	Întărirea capacităților laboratoarelor naționale de referință în domeniul fitosanitar și agropedologic	2008-2011	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	8,9			4,1	
8.	Crearea și implementarea unui	2009-2011	Ministerul Agriculturii	2,9				2,9

	sistem integru de sporire și reproducere a fertilității solului		și Industriei Alimentare					
9.	Implementarea Programului Național privind producția agroalimentară ecologică	2008-2010	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
10.	Implementarea Programului de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solului	2008-2010	Agenția Relații Funciare și Cadastru, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
VI. Irigarea								
1.	Reabilitarea sistemelor de irigare	2008-2015	Agenția „Apele Moldovei”	923,9		526,1	99,5	298,3
2.	Construcția sistemelor de irigare noi, 218 mii ha	2009-2015	Agenția „Apele Moldovei”	2575,0				2575,0
3.	Curățarea canalelor și colectoarelor de desecare, 45,04 mii ha	2008-2015	Agenția „Apele Moldovei”	64,9	28,5	36,4		
4.	Reparația digurilor de protecție împotriva inundației, 198,8 mii m	2008-2015	Agenția „Apele Moldovei”	34,1	34,1			
VII. Silvicultura								
1.	Elaborarea planurilor de amenajare a terenurilor cu vegetație forestieră subordonate altor deținători decât Agenția pentru Silvicultură „Moldsilva”, 70,0 mii ha	2008-2015	Agenția pentru Silvicultură „Moldsilva”, autoritățile administrației publice locale, Agenția Relații Funciare și Cadastru					
2.	Elaborarea proiectelor de creare a perdelelor forestiere de protecție: - a câmpurilor agricole – pe o suprafață de 12,14 mii ha; - antierozionale – pe o suprafață de 28,34 mii ha; - a apelor și bazinelor acvatică – pe o suprafață de 14,9 mii ha	2008-2015	Agenția Relații Funciare și Cadastru, autoritățile administrației publice locale	Nu necesită acoperire financiară				
3.	Implementarea proiectelor de creare a perdelelor forestiere de protecție: - a câmpurilor agricole – pe o suprafață de 12,14 mii ha; - antierozionale – pe o suprafață de 28,34 mii ha; - a apelor și bazinelor acvatică – pe o suprafață de 14,9 mii ha	2008-2015	Agenția pentru Silvicultură „Moldsilva”, autoritățile administrației publice locale, Agenția Relații Funciare și Cadastru	1508,0	508,0			1000,0
VIII. Viticultura								
1.	Înființarea a 75 mii ha de plantații viticole moderne	2008-2015	Agenția Agroindustrială	1160,0	210,0	950,0		

			„Moldova-Vin”					
2.	Defrișarea a 55 mii ha de vie nerentabilă	2008-2015	Agenția Agroindustrială „Moldova-Vin”	220,0	33,0	187,0		
3.	Reutilizarea Î.S. „Centrul Național de Verificare a Calității Producției Alcoolice”	2008-2008	Agenția Agroindustrială „Moldova-Vin”	20,0	12,0		8,0	
4.	Aplicarea irigației prin picurare în plantațiile viticole pe o suprafață de cel puțin 30 mii ha, inclusiv în cele cu soiuri de masă – 10 mii ha	2008-2015	Agenția Agroindustrială „Moldova-Vin”	720,0	360,0	360,0		
IX. Știință și inovare								
1.	Optimizarea activității de cercetări științifice în sectorul agroalimentar prin delimitarea patrimoniului și terenurilor agricole, separarea activității științifice și activitatea de producție și comercializare, precum și stabilirea unor relații contractuale cu partea de producție	2008-2010	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; Academia de Științe a Moldovei	50,0	50,0			
2.	Corelarea direcțiilor prioritare de dezvoltare a științei și inovării în sector cu politicile ramurale, direcționarea mijloacelor financiare, potențialul științific în scopul accelerării procesului de creare a soiurilor, raselor de animale, hibridilor competitivi cu cei străini pentru agricultura intensivă	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe a Moldovei	Nu necesită acoperire financiară				
3.	Elaborarea tehnologiilor competitive cu cele străine de cultivare și procesare a materiei prime agricole cu consum redus de energie și inofensive din punct de vedere ecologic	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe a Moldovei	13,0	10,0	3,0		
4.	Crearea parcului-pilot științifico-tehnologic de agricultură intensivă în mun. Chișinău și a parcului științifico-tehnologic de agricultură ecologică în mun. Bălți	2009-2010	Academia de Științe a Moldovei	15,0	8,0	5,0	2,0	
5.	Crearea, în cadrul instituțiilor de cercetare din domeniul agroindustrial, a structurilor de inovare și transfer tehnologic	2008-2009	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe a Moldovei	Nu necesită acoperire financiară				
6.	Elaborarea și implementarea Planului de acțiuni de reformare a sistemului de cercetări agricole	2008-2009	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe a Moldovei					

7.	Perfecționarea programelor de pregătire a cadrelor cu studii superioare și medii în conformitate cu standardele europene pentru activitatea în condiții de agricultură intensivă	2008	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Academia de Științe a Moldovei	Nu necesită acoperire financiară				
8.	Dezvoltarea sistemului de formare continuă, perfecționare a cadrelor din sistemul agroindustrial și școlarizare a populației rurale	2008-2015	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare					
	Total			9488,2	1511,0	2067,5	952,1	4957,6